

İçindekiler...

editörden	3
Nazan HAYDARI	
Bildiri Çağrısı	5
IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumu: "İç/Dış/Göç ve Kültür"- Son Çağrı	
Haberler	9
Kütahya'da İdil-Ural Araştırmaları Sempozyumu	
Yorumlar	13
2006 Melita'dan Battalgazi'ye Kültür ve Sanat Günleri	
Emel MÜLAYİM ORAL	
Artvin'de Bir Yöre Festivalinin Düşündürdükleri	19
Kenan YAŞAR ve Ayşenur KOLIVAR	
Söyleşi	23
Şule Ateş ile Uzun Yol Projesi Üzerine	
İlke GÖKDEMİR	
Kitap Yorum Bölümü	
Tarihin Esintisinde Beyoğlu: Şimdiden Geçmiş Mekan	28
Şule TOKTAŞ	
Türkiye'de Müzik Sosyolojisi	30
Belma KURTIŞOğLU	
Yezidiler Üzerine Bir Bibliyografya	33
Canan SEYFELİ	
Küçük Hayatların Rengi	36
Teyfur ERDOğDU	

Yörük Yaşamından Bir Kesit	39
Mustafa AYDIN	
Etrüskler, Tarih Öncesinde de, Bugün de Türkler!	42
Elif Hatun KILIÇBEYLİ	
Elliye di Kariyer ve Türk Kadını Profiline Dair	46
Özlem ERDOğDU-ERKARSLAN	
Bildiri Çağrıları	48
Yeni Yayınlar	50
Geçtiğimiz Aylar	56
Mesaj Panosu	57
Künye	58

editörden...

Uzun bir aradan sonra *bülten*'in 26. sayısı ile yeniden karşınızdayız. Hatırlayacağınız üzere Mayıs/Haziran 25. sayısında Onur İnal, başarı ile sürdürdüğü editörlük görevine yurtdışında başlayacağı doktora çalışması nedeniyle veda etmişti. *bülten*'e ve Kültür Araştırmaları Derneği'ne yaptığı katkılardan dolayı kendisine bir kez daha teşekkür ediyoruz. Onur İnal'dan görevi devralan İlke Gökdemir bu sayının içeriğinde yer alan dosyaların bir kısmını oluşturdu, ancak iş yoğunluğu nedeniyle bülteni çıkaramadan ayrılmak durumunda kaldı. Katkıları ve çalışmaları için kendisine çok teşekkür ediyoruz. Bendeniz, *bülten*'in editörlük görevini sizlerin de süregiden katkılarınızla üç ayda bir sanal ortamda yayınlamak üzere bu sayıdan itibaren devralıyorum. *bülten*'in yayınlanamadığı boşluğu kapatmak amacıyla bu sayıyı Temmuz-Aralık zaman aralığı için özel sayı olarak tanımlıyoruz.

bülten'in bu sayısına Kültür Araştırmaları Derneği'nin 2007 sonbaharında gerçekleştireceği IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumunun 15 Aralık 2006'a kadar uzatılan son bildiri çağrısı ile başlıyoruz. Bu sayımızın **haberler** bölümünü Kasım ayında Kütahya'da gerçekleştirilen *İdil-Ural Araştırmaları Sempozyumu* hakkında bir yazı oluşturuyor. **Yorumlar** bölümünde Emel Mülayim Oral *II. Uluslararası Melita'dan Battalgazi'ye Tarih-Arkeoloji-Kültür-Sanat Günleri* Sempozyumu kapsamındaki Karma Plastik Sanatlar Sergisi ve Çalıştayına ve Kenan Yaşar ve Ayşenur Kolivar Artvin ili İmerhev yöresinin Gürcü kültürü konusunda yaptıkları bir alan çalışması kapsamında katıldıkları *Meydancık Satave Gevrek Festivaline* ilişkin görüşlerini sunuyorlar. **Röportaj** bölümünde İlke Gökdemir, Kuştepe'de yaşayan Roman gençlerle yürütölen altı aylık çağdaş dans ve oyunculuk atölyelerinin sonucunda sahnelenen *Uzun Yol* projesinin tasarımcısı ve yönetmeni Şule Ateş ile proje ve Romanların kültürel konuları üzerine konuşuyor.

Gölbin Kıranoğlu'nun bu sayıdan itibaren editörlüğünü üstlendiği **Kitap Yorum** bölümü Şule Toktaş, Belma Kurtişoğlu, Canan Seyfeli, Teyfur Erdoğdu, Mustafa Aydın, Elif Hatun Kılıçbeyli ve Özlem Erdoğdu-Erkarslan'ın kapsamlı yorumları ile sayımızı zenginleştiriyor. Gelecek sayılarda yayınlanmak üzere hazırlayacağınız kitap yorumlarınızı Gölbin Kıranoğlu'na (gulbin678@yahoo.com) gönderebilirsiniz seviniriz.

bülten'in kapsamlı ve zengin bir içerikle devamını sağlayabilmek için yorumlarınızı, katıldığınız bilimsel toplantıları ve yaşadığınız Őehirdeki bilimsel etkinlikleri özetleyen yazılarınızı ve yeni yayınlar, internet siteleri ve diğer tüm akademik gelişmelerle ilgili bilgileri içeren e-postalarınızı nazanhaydari@yahoo.com veya nazanhaydari@maltepe.edu.tr adreslerine bekliyoruz. *bülten*'e ve Kültür Araştırmaları Derneği'ne bugüne dek gösterdiğiniz ilgiye teşekkür eder, bu ilginin artarak devam etmesini dilerim.

Son olarak yeni yılınızı ve Kurban Bayramınızı en içten dileklerle tüm *bülten* ekibi adına kutladığımı belirtmek isterim.

Yeni yılda ve yeni sayıda görüşmek dileğiyle...

Nazan Haydari
Editör

Son Bildiri Çağrısı

Kültür Araştırmaları Derneği ve
Işık Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
tarafından ortaklaşa düzenlenen
IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumu

İç/Dış/Göç ve Kültür

15-17 Eylül 2007
Işık Üniversitesi
Şile, İstanbul

Kültür Araştırmaları Derneği ve Işık Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, 15-17 Eylül 2007 tarihlerinde İstanbul'da "İç/Dış/Göç ve Kültür" başlıklı bir kültür araştırmaları sempozyumu düzenleyeceklerdir. Sempozyumun amacı disiplinlerarası ve çokdisiplinli bir yaklaşımla, Türkiye'de, eski Osmanlı ve Sovyetler Birliği topraklarında, Avrupa, Amerika, Avustralya, Asya, Afrika ile İran ve Çin'de Türk kültürleri ile Türkiye kültürleri bağlamında göç konusunda yerleşik yargıları sorgulamak, eleştirel ve çözümleyici çalışmalar ile yeni kuram ve yöntem arayışları ortaya koyabilmektir.

Göçün tarihçesi, insanlık tarihi kadar eskidir. Göç, belki de, uzun süre insanlık için tek hayat tarzı olmuştur. Göç, coğrafya koşulları, ekonomik nedenler, toplumsal-siyasal gelişmeler ve savaşlar gibi etkenler dolayısıyla yüzyıllardır gerçekleşegelmiştir. İster sığınma, ister sürgün olsun, gönüllü ya da zorunlu her göç, her zaman bireyi olduğu kadar toplumu etkilemiştir; gelinen ülkeyi olduğu kadar geride bırakılan ülkeyi değiştirmiştir. Modern zamanların ürünü "ulus-devlet" in oluşumu ile, hudutların çizilmesi / yeniden çizilmesi göç hareketlerini hızlandırırken, aynı zamanda bu hareketlere görünür ve görünmez sınırlar getirmiştir. Küreselleşme ile uluslaşırılık gibi akımların da bir başka açıdan göçü kolaylaştırdığı ve arttırdığı gözlemlenmektedir.

Ulaşım ve iletişim alanlarında son on yıllarda kaydedilen gelişmeler ile, dünyanın çeşitli yörelerinde başgösteren savaşlar ile toplumsal ve siyasal nitelikli oluşumlar, gerek bireysel gerekse kitle hareketlerine giderek hız kazandırmıştır. Geçici ya da temelli göç, bir yandan yaşama hakkı, özgürlük, güvenlik, sağlık, eğitim ve istihdam beklentisinde olan insanların ümit kapısı haline gelirken, öte yandan, kimileri için dram ve trajedi yaratmıştır. Göç, kendi sanatını, müziğini, edebiyatını ortaya çıkarmıştır. Çok değişik veçheleriyle göç, Türk ve

Türkiye kültürleri için, üzerinde hassasiyetle durulması, derinlemesine incelenmesi gereken bir konu oluşturmaktadır.

Bildiriler, aşağıdaki konuları işleyebilir ama bunlarla sınırlı değildir:

- **İç/dış/göç ile kültür ilişkisine kuramsal yaklaşımlar**

- Göç konusunda çekici ve itici etkenler
- Göç ve bellek: Unutmak ve hatırlamak
- Göç ve dil değişimleri / dile yansımalar
- Göçün psikolojik boyutları
- Sığınmacılık, mültecilik, göçmenlik, düzensiz göç, yasadışı göç, insan kaçakçılığı, insan ticareti, vs.
- “Diyaspora” teriminin sadece Yahudileri kastedişinden günümüzdeki anlamına geçiş öyküsü
- “Göçebe” kimliği
- Nicel ve niteliksel göç çalışmaları

- **İç/dış/göçün ortaya çıkardığı sanat / edebiyat / sinema**

- Göç müziği/göçmen müziği: arabesk, re(m)betiko, türkçe rap, kanak
- *Göç Destanı* ve göçü işleyen başka destanlar
- Türk edebiyatında göç temalı yapıtlar
- Sürgün ve edebiyat
- 1960'lardan itibaren Türkiye'den Almanya'ya göçün ortaya çıkardığı edebiyat
- 1960'lardan itibaren Türkiye'den Almanya'ya göçün ortaya çıkardığı Almanca yazan Türk yazarlar
- 1960'lardan itibaren Türkiye'den Avrupa ülkelerine göçün ortaya çıkardığı edebiyat
- ABD'de /Avrupa'da yazan Türkiye'den giden şair ve yazarlar
- ABD'de / Avrupa'da yazan Osmanlı'dan ya da eski Osmanlı topraklarından giden şair ve yazarlar (Amin Malouf, William Saroyan, vs.)
- ABD'de yazan Türk(i) şair ve yazarlar
- Nazım Hikmet'in Rusya'ya göçü/Sabahattin Ali'nin gerçekleşemeyen göçü
- Sinema ve göç

- **İç/dış/göç ve kentsel alan**

- Kırsal alandan kentsel alana göç
- Göçmen grupları ve hemşehrilik
- Göçün kentsel alana etkisi
- Göç ve gecekondu

- İstanbul'da Tarlabası, Zeytinburnu, vs. gibi göç alanları
- Göç köyü olarak Polonezköy
- Kırsal alandan kentsel alana göç
- Güneşe göç: Kıyı kentlerinin çekim etkileri
- Çingenelerde iç ve dış göç
- Mevsimlik göç

Türkiye Cumhuriyeti döneminde iç/dış/göç

- Güneydoğu'da zorunlu göç
- Avrupa'ya/ABD'ye/Avustralya'ya/Kanada'ya göç
- 1950'lerden itibaren Anadolu'dan İstanbul'a göç
- 1960'lardan itibaren Almanya'ya /diğer Avrupa ülkelerine göç
- II. Dünya Savaşı'nda gelen Alman ve Yahudi bilim adamları
- Kuruluş yıllarında İdil-Ural bölgesinden gelen aydınlar ve katkıları
- Kuruluş yıllarında Balkanlar'dan gelenler ve katkıları
- Göçmenlere uygulanan entegrasyon ve asimilasyon siyasetleri
- Türkiye Cumhuriyeti uyrukluları ve vize işlemleri
- AB'ye adaylığın karşılıklı göçe etkisi
- Türkiye'den sınır dışı edilmeler, vatandaşlıktan çıkarılmalar

- Osmanlı döneminde iç/dış/göç

- Zorunlu göç ve sonuçları ile günümüze yankıları
- "93 harbi" sonucu göç
- Osmanlı döneminde dışarıdan Osmanlı topraklarına göç: İsim yapmış kahramanlar, Avrupalı soylular, Çerkezlerin kitlesel göçü, Çarlık Rusyası'ndan bireysel / kitlesel göç
- ABD'ye göç
- Osmanlı yıkıldıktan sonra Osmanlı topraklarından Avrupa'ya / ABD'ye göç
- Osmanlı yıkıldıktan sonra Osmanlı topraklarından Türkiye'ye göç

- (Eski) Sovyetler Birliği toprakları ve iç/dış/göç

- 1917'den sonra Sovyetler Birliği'nden göç
- Berlin Duvarı ve Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra Türkiye'ye göç
- Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra Türk(i)lerin Batı ülkelerine göçü
- "Nataşa"ların Türkiye'ye göçü
- Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra Türkiye'den göç
- Ahıskalılar

- Siyasal olaylar sonucu iç/dış/göçün kültür(ler)de temsili: Batı Trakya ve Balkanlar örnekleri

- Türk-Yunan mübadelesi

- Batı Trakya göçü (mübadeleden sonra sürekli göç)
- 1980'lerde ve sonrasında Bulgaristan'dan ve Bulgaristan'a geri göç
- Soğuk savaş döneminde Yugoslavya'dan göç
- Bosna'dan göç
- **Siyasal olaylar sonucu iç/dış/göçün kültür(ler)de temsili: Kıbrıs örneği**
- Kıbrıs'tan Türkiye'ye ve Yunanistan'a, Türkiye ve Yunanistan'dan Kıbrıs'a göç
- Kuzey Kıbrıs ile Güney Kıbrıs arasında göç
-
- **Siyasal olaylar sonucu iç/dış/göçün kültür(ler)de temsili: Irak örneği**
- I. Körfez savaşından sonra Kuzey Irak'tan Türkiye'ye göç ve "Operation Provide Comfort (Huzur Operasyonu)"
- Irak'tan Türkiye'ye Türkmen göçü
- **Siyasal olaylar sonucu iç/dış/göçün kültür(ler)de temsili: Yahudiler ve Filistinliler örnekleri**
- İspanya'dan Osmanlı'ya Yahudi göçü
- 20. yüzyılın başında Osmanlı'da Kudüs'e göç
- 1948'den itibaren Türkiye'den İsrail'e göç
- 1948'den itibaren Filistin'den göç
- **Diğer**
- İslam'da göç olgusu: Bir göç olayı olarak hicret, cihat olarak göç, vs.
- Bering Boğazı'ndan "Amerika" adını alacak kıtaya göç: Moğollar mı Türkler mi?
- Türklerin Orta Asya'dan göçü: Gerçek ile mitos
- Beyin göçü

Bunlar sadece fikir vermek için önerilerdir; sempozyum, konusu dahilinde her çalışmaya açıktır.

Ayrıca, sözlü tarih çalışmaları, özyaşam öyküleri ve tanıklıklar ile ilgili bildiriler de beklenmektedir. Zengin görsel malzeme içeren poster-sunumlar ve sempozyum konusunda çevrilmiş (belgesel ya da konulu) filmler de değerlendirmeye alınacaktır. Sempozyum sunusları basılacaktır.

Sempozyumun çalışma dili Türkçedir. (Türk/Türkiye kültürleri bağlamında göç konusunda yaptığı çalışmayı Türkçe sunamayan yabancı meslektaşlar için İngilizce oturumlar düzenlenecektir.) 100-200 sözcükle sınırlı bireysel bildiri özetlerinin, beş anahtar sözcük ile birlikte, özeti sunanın kısa özgeçmişi ve adresiyle **en geç 15 Aralık 2006'ya kadar** gönderilmesi gerekmektedir. En az üç, en fazla beş konuşmacının katılacağı önceden düzenlenmiş oturum önerileri de kabul edilir. Oturum önerisinin özeti, beş anahtar sözcük,

konuşmacıların bildiri zetleri, onlarınkiyle birlikte oturum başkanı ile (varsa) tartışmacının da kısa zgemişleriyle, hepsinin adresleri gönderilmelidir.

Bildiri zetlerinizi <programgoc@kulturad.org> adresine e-postayabilir; "IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumu dikkatine" ibaresiyle +90 212 292 2229'a fakslayabilirsiniz. Daha fazla bilgi için aynı adreslere yazabilir ya da <www.kulturad.org>a bakabilirsiniz.

Sonuçlar **1 Şubat 2007**'de bildirilecektir.

1 Mayıs 2007'e kadar kayıt creti, ğrenci ve Kültür Araştırmaları Derneği'nin yeleri için 60 Euro, diğer katılımcılar için 100 Euro; bu tarihten sonra yapılacak kayıtların creti, ğrenci ve Kültür Araştırmaları Derneği'nin yeleri için 100 Euro, diğer katılımcılar için 150 Euro olarak belirlenmiştir.

Sempozyum düzenleme komitesi katılımcıların yol ya da konaklama giderlerine katkıda bulunamayacaktır, ancak Işık niversitesi'nin yerleşkesinde düşük fiyatlı konaklama olanağı sağlayacaktır. Konaklama bilgileri daha sonra katılımcılara bildirilecektir. Işık niversitesi'nin yerleşkesi ile ilgili daha fazla bilgi için <www.isikun.edu.tr>ye bakabilirsiniz.

Organizasyon komitesi adına

Gönül Pultar
(gpultar@kulturad.org)

Şule Toktaş
(sule@isikun.edu.tr)

HABERLER...

KÜTAHYA'DA İDİL-URAL ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

Kültür Araştırmaları Derneği, Kütahya Belediyesi'nin işbirliğiyle, 11-12 Kasım 2006 tarihlerinde Kütahya'da uluslararası bir sempozyum düzenlenmiştir. Dinleyicilerle birlikte yaklaşık 100 kişinin katıldığı disiplinlerarası sempozyum, "İdil-Ural Araştırmaları" başlığını taşıyordu ve hâlen Rusya Federasyonu içinde bulunan Volga-Ural bölgesi kültürünün incelenmesi ve tartışılmasına odaklanmıştı. İdil sözcüğünün Atilla'nın adını aldığı (diye bilinen) İtil ırmağının, günümüzdeki biçimi olduğunu, ancak bizim Türkiye Türkçesi'nde bu ırmağa Rusça adı olan Volga tanımını kullandığımızı da kaydedelim. Bugün bu bölge, üç özerk Türk cumhuriyeti: Çuvaşistan, Tataristan ve Başkurtistan ile iki Fin asıllı topluluğun yaşadığı yönetim birimi: Mari ve Udmurt'a, yani beşe bölünmüş durumda. Özelliği ise, Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra oluşturulan Rusya Federasyonu'na katılmayı reddeden iki özerk cumhuriyetten biri olan Tataristan'ın bu bölge içinde yer alması. Kütahya'nın bir özelliği ise, belediye başkan yardımcısı Nejat Özturan'ın açılış konuşmasında belirttiği gibi, nüfusunun %40'nın, kökeni göçmen olan kimselerden oluşması. İşte bunların arasında, Tataristan'dan göç etmiş ailelerden gelenlerin sayısı oldukça yüksek. Dolayısıyla, Türkiye'nin değişik üniversitelerinden ve A.B.D. ile Almanya ve Finlandiya gibi Avrupa ülkeleri'nden ve Kazakistan'dan ve tabii Moskova'dan, (Tataristan'ın başkenti) Kazan'dan, (Başkurtistan'ın başkenti) Ufa'dan ve Rusya Federasyonu'nun başka kentlerinden gelen katılımcılardan başka sempozyumu izleyen Tatar kökenli Kütahyalılar da vardı. Ayrıca, İstanbul'dan ve Eskişehir'den de "hemşehrileri" gelmişti.

Kütahya Belediyesi Kültür Sarayı'nda yer alan ve bildirilerin Türkçe, Tatarca, İngilizce ve Rusça sunulduğu sempozyum, Şubat 2003'de İstanbul'da Marmara Üniversitesi'nde düzenlenen "Tatarlar ve Tataristan" semineri, Şubat 2004'de Ankara'da Bilkent Üniversitesi'nde düzenlenen "Volga-Ural Araştırmaları" çalıştayını ile Nisan 2005'de İstanbul'da Ayaz Tahir Vakfı tarafından düzenlenen "Altın Orda Konferansı"nın devamı niteliğindedir.

Sempozyumun programı, sempozyum sırasında dağıtılmış şekliyle www.idilural.org adresindedir. (Gelmeyen tek tük kişi dolayısıyla bir-iki değişikliğe uğramıştır.) Bildiri sunanlara bildiri metinlerini makaleye dönüştürüp göndermeleri için 31 Ocak 2007 tarihine kadar mühlet verilmiştir. Bildiri kitabının 2008'de yayımlanmış olması planlanmaktadır.

Açılış konuşmalarının ilkinin Tataristan Bilimler Akademisi üyesi ve Tataristan Parlamentosu milletvekili, Kazan Devlet Üniversitesi Tarih Bölümü başkanı Prof. Indus Tahirov yaptı. "Tatarların Devlet Kurma Süreci" başlıklı konferans, özerk Tataristan Cumhuriyeti'nin Sovyetler Birliği'nin son zamanlarına denk düşen dönemde, Birlik cumhuriyeti olma

konusundaki çabalarını; daha sonra, Sovyetler Birliği yıkılıp da Rusya Federasyonu kurulduğu zaman, Tataristan'ın Moskova hükümeti ile imzaladığı özel “Şartname”ye giden yolu anlattı. Yıllarca süren Şartname müzakerelerine fiilen katılmış bir kişi olarak, yani tarih yapmış bir şahsiyet olarak, (kendisi meslekten tarihçi olan) Tahirov'un anlattıkları özellikle önem taşıyordu ve büyük ilgiyle dinlendi. Tahirov, Rusya Federasyonu kurulurken, sadece Çeçenistan ve Tataristan özerk cumhuriyetlerinin kurulacak düzene karşı çıktıklarını, bunun üzerine Çeçenistan savaşımaya başlarken, Tataristan sorunu barış içinde çözmek yanlısı bir tutuma girmiş olduğunu anlattı. Arkasından Ege Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mustafa Öner, “Tatar Kimliği ve Tukaycılık” başlıklı konferansta, Tatar şairi Abdullah Tukay (1886-1913)'ın Tatar kimliği üzerindeki etkisini inceledi. Bilindiği gibi, şairin doğumunun 120. yılı olması dolayısıyla, 2006 yılı Tataristan'da Tukay yılı ilan edilmiştir ve geçtiğimiz Mayıs ayında İstanbul'da Cemal Reşit Rey salonunda bir anma töreni düzenlenmiş, TÜRKSOY da o günlerde *Abdullah Tukay* adlı bir kitap yayımlamıştır.

Sempozyumun bir duygulu anı, Helsinki Üniversitesi'nden Anu Leinonen'in “Türk müyüz Tatar mıyız? Köklerinin Arayışında Halide Wafin'in Öyküsü” başlıklı, diya gösterisi destekli konuşması sonrasında yer aldı. Leinonen'in bildirisinin konusu olan, hâlen 89 yaşında bulunan Halide Wafin, sempozyumu düzenleyenlerin daveti üzerine, bizzat sempozyumda bulunmak üzere, yaşadığı Finlandiya'nın Tampere kentinden özel olarak gelmişti. Kendisi de kürsüye gelerek bir konuşma yaptı ve soruları cevapladı.

Sempozyumdan bir gün önce, Cuma 10 Kasım akşamı, kente gelmiş olan katılımcıları Kütahya valisi Osman Aydın bir akşam yemeği daveti ile selamlamıştı. Sempozyumun ilk günü akşamı, İstanbul'daki Türk Musikisini Araştırma ve Tanıtma Grubu TÛMATA'dan Oruç Güvenç, Yaşar Güvenç ve Gülten Urallı, nefis bir *cırlar* (Tatar türküleri) konseri verdiler. Arkasından Q-tahya Oteli'nde düzenlenen yemek de büyük neşe içinde geçti.

Sempozyumun en son etkinliği ise, kapanış oturumundan sonra, belediye başkanı Mustafa İça'nın tahsis ettiği otobüsle gidilip gezilen özel Sadık Atakan Çini Müzesi'ydi. Kültür Merkezi'nin kentin ortasında olması sayesinde, hemen her katılımcı oturumlara gidip gelirken dayanamayıp yol üstünde olan satış noktalarından birer Kütahya işi edinmişti, ama eski bir Kütahya evinde olan bu müze her tür tahminin fevkinde ilginçti.

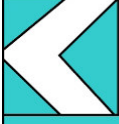
Özetle, sempozyum Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden öğretim üyelerinin, uzmanlık alanları olan (gerek Tataristan ve Başkurdistan'dan gelen, gerekse ülkemizde yaşayan) bölgenin insanlarıyla karşılaşmaları ve fikir alışverişinde bulunmalarını sağladı. Bu bakımdan sempozyum tam bir forum işlevi gördü. Ülke dışından gelen bilim insanları ise Türkiye'de yeni ilişkiler içine girerken, özellikle Tataristan ve Başkurdistan'dan gelenler kendi kültürlerinin ülkemizde bu kadar çok kişi tarafından böylesine derinlemesine incelendiğine hayret ve memnuniyetlerini gizlemediler. Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra oluşan konjonktürde büyük önem kazanmış yörede, “İdil-Ural” bir coğrafya terimi

olmanın çok ötesinde, toplumun sadece kendi dilini kullanacağı bir ortamın iştiyakını temsil ettiği bir gerçektir. Dolayısıyla, sempozyum İdil-Ural kavramının ve bu kavramın bütün çağrıştırdıklarının kamusal alanda yerleşmesi yolunda bir adım olarak da görüldü.

Kütahya'da ilk kez bu çapta bir bilimsel toplantı yapılıyordu ve yetkililer de bundan dolayı gurur duyduklarını gizlemiyorlardı. Frigyalıların, Germiyanogulları'nın diyarı, Kurtuluş Savaşı'nın önemli "sahne"lerinden Kütahya, yepyeni bir çehre ediniyordu. Akademik açıdan ise, dernek başkanı Gönül Pultar'ın açılış konuşmasında belirttiği gibi, bağımsız olmadıkları için Türkiye'de "Türk cumhuriyetleri" söz konusu olduğu zaman anılmayan; coğrafi konumlarından dolayı da Sovyetler Birliği çökeli A.B.D.'de oluşan "Central Asian Studies (Orta Asya Araştırmaları)" kapsamına girmeyen, Rusya'nın Avrupa kısmında yaşayan bu Türk toplumları konusunda düzenlenen bu bilimsel toplantı, yeni bir disiplinin yerleşmesi, kök salması yönünde önemli adımlardan birini oluşturmaktaydı.

Sempozyumdan sonra Kütahya'daki yerel basında, internetteki haber sitelerinde ve Tataristan yazılı basınında haberler yer aldı.

YORUMLAR...**2006 MELİTA'DAN BATTALGAZİ'YE KÜLTÜR VE SANAT GÜNLERİ**

Emel MÜLAYİM ORAL*

Malatya Battalgazi Belediyesi tarafından 14-18 Eylül 2006 tarihleri arasında Battalgazi'de düzenlenen "II. Uluslararası Melita'dan Battalgazi'ye Tarih-Arkeoloji-Kültür-Sanat Günleri" Sempozyumu kapsamında Karma Plastik Sanatlar Sergisi ve Çalıştay'ı başarıyla tamamlanmıştır. Geride, bilim ve sanat dolu dostça paylaşımlar, yeni öğrenimler ve tüm katılımcılarda güzel izlenimler bırakarak... Şehre adım atar atmaz, Malatyalılar'ın misafirperver, güler yüzleriyle karşılaşılıyor. Otelimizde bizi bu sempozyum görevlilerinden güler yüzüyle Nilgün Kızılkaya karşılıyor. Günler öncesinden öyle güzel hazırlık yapılmış ki herşey aksaksız ve zamanında yapılıyor. Tam saatinde katılımcı konuklar otellerinden alınarak ilk günün ilçe tanıtım gezisi başlamış oluyor. İki otobüs katılımcı konuk sanatçı ve bilim adamı, ayrıca Belediye'den bize eşlik eden iki genç rehberimiz eşliğinde gezimizin ilk durağı olan tarihi Ulu Camiye inceleme gezimiz başlıyor.

Bir Selçuklu yapısı olan bu caminin "dört eyvanlı plan" denilen Büyük Selçuklu'nun İran'daki camii geleneğinin Anadolu'daki tek örneği olduğunu öğreniyoruz. Bu yapının tüm heybetiyle halen varlığını koruması 13. Yüzyılda Malatya'nın önemini anlamamız açısından bize önemli bir ipucu vermektedir. Ayrıca bu caminin 1224 yılında Selçuklu Sultanı Alâaddin Keykubad tarafından yaptırıldığını öğreniyoruz. Bir çok restorasyon geçirdiği için orijinal dekor yapıları çok az kalmış ama kalanlarda da gözlerimizi ayıramadık. Özellikle benim ilgimi o yüzyıldan kalan orijinal firuze yeşil ve turkuvaz çini işlemler çekti. Selçuklu motifleri öyle güzel dekor ve süsleme tarzı ki, uzun süre çini işlemlerin önünde durup onları izlediğimi hatırlıyorum.

Bu caminin ardından yine çok önemli bir Selçuklu yapısı olan Kanlı Kümbet'e gidiyoruz. Osmanlı Döneminde suçluların burada mahkum edildiğini o yüzden bu isimle adlandırıldığını öğreniyoruz. Gezimizin üçüncü durağı Sütlü Minare olarak bilinen Mescit Camine uğruyoruz. Orada camii hakkında bilgi aldıktan sonra da gezimizin en güzel ve ilginç yerine geliyoruz. Tarihi Poyraz Konağı ve bu konağın son tamığı olan 104 yaşındaki Cumali dedeyi görmek için yola koyuluyoruz. Konaktan girer girmez kendimizi Osmanlı Dönemi'nde hissediyoruz. 100 küsur yıllık bu tarihi konak ahşap ve kerpiç yapı özelliği, geniş balkonu, avlusu, yüksek tavanlı odaları, erzaklıkları ve işlevsel odalarıyla bizleri çok etkiliyor. 1902 doğumlu, Osmanlı'ya ve Cumhuriyet'e tanıklık etmiş olan Cumali Dede, "nasılsın?" diyenlere "bomba gibiyim" diyerek adeta kendisi dahil herkese yaşam gücü ve enerjisi veriyor. Cumali Dede sapaşağlam ayakta, kendi işini kendisi yapıyor, duyabiliyor, çok bilinçli bir şekilde konuşup, nur yüzüyle herkese neşe saçıyor. Kendisini ziyarete gelen

herkes için Allaha Őukrediyor ve onun halini soran herkese dualarından bir hayır veriyor sanki. Öyle mutlu, öyle canlı bir insan ki yaşına inanmayışımız bundandır belki de. Konaktan ayrılırken herkeste tatlı bir tebessüm bırakan Cumali Dede, yıllara meydan okurcasına inatla yaşayacağını daha görecek çok Őeyi olduğunu hissettirdi, balkonundan bizlere el salarken.

Daha sonra Hasan Basri Türbesi'ni ziyaret ediyoruz. Burada yattığı söylenilen Hasan Basri "Ermifş" bir kişi olduğu için yöre halkı tarafından devamlı ziyaret ediliyor. Kimi dua ediyor, kimi de adak adıyor. Bu türbenin hemen yanında bulunan tarihi bir mekan daha vardı. "Kırk kardeşler mezarlığı", yıkık halde bulunan bu mezarlığın çok da ilginç bir hikayesi varmış onu da öğrenmiş olduk. Karakaya Barajı yanında yenen güzel bir yemek ve tanışma sohbetlerinden sonra İnönü Üniversitesi Kampüsü'n ziyaret vakti geliyor. Üniversite içinde özellikle Güzel Sanatlar Fakültesi ve El-Sanatları Merkezini gezebiliyoruz, çünkü dolu dolu bir program olduğu için diğer fakülteleri ziyaret etmeye zamanımız yetmiyor. Sempozyum görevlilerinden tarihçi, Yard. Doç Dr. Göknur Akçadağ kampüsün geri kalan kısımlarını bize otobüste giderken tanıtıyor. Bundan sonraki durağımız yine heyecanla gezdiiğimiz Malatya Müzesi oluyor.

Bu Mze'de gördüklerimiz benim çok ilgimi çekti, özellikle seramik formlar. Buradaki eserlerin çoğunluğunu, şu sıralar kazıları halen devam eden Aslantepe buluntuları oluşturmaktadır. Bu seramik formları incelerken o dönemdeki seramik ustalarının zekice yapılmış tasarımlarına hayran kalmamak mümkün değildi. Özellikle çok işlevli sacayaklı birleştirilmiş formlar, hem işlevsel kullanım hem de estetik görüntüsüyle, bir seramikçi olarak beni çok etkiledi. İlk heykel rneklerinin, Malatya'da ki Cafer Hyk kazısından çıkması da buranın o çağlardaki sanatsal gelişiminin bir göstergesi olsa gerek. Müzedeki gezimizin ardından Yeşilyurt'a doğru yol alıyoruz, özellikle Yatış Sokakta bulunan tarihi eski konakları ve içinde yaşayanları ziyaret etmek için. Ahşap balkonlarında rengarenk çiçekleri arasında el-işi yapan kadınları görünce, anneannelerimizin o sakin zamanlarını hatırlatan nostaljik resimler canlanıveriyor birden gözlerimizin önünde. Ve bu kareleri dondurmak için sempozyum katılımcıları hemen kameralarına sarılıyorlar, onları gören balkondaki mahalle sakinleri evlerine giriyorlar, belli ki fotoğraf çekilmesi onları rahatsız ediyor. Ama yine de mahallelinin sakin, doğal ve eskiyi yaşatırcasına konaklarında duruşları bizleri çok etkiliyor.

Tabi ki bu kadar yorgunluğun üzerine bir de acıkıyoruz. Battalgazi Belediyesi'nin bize değişik mekanlarda sunduğu akşam yemeğini yemek için Őehir merkezinde bir restoran bugünün son durağı oluyor bizim için. Yemeğe yoldan yeni gelmiş katılımcı sanatçılar da eşlik ediyorlar, yine tanışmalar ve hoş sohbetler devam ediyor. Akşam yemeğinin ardından workshop olduğunu öğreniyoruz. Kervansaray mekanına geri dönüyoruz, çünkü akşamın ilerleyen saatlerinde seramikte "Raku" olarak bilinen bir pişirim tekniğinin uygulamalı gösterisi var. Bu çalışmayı yönlendiren Konya Selçuk niversitesinden seramik sanatçısı Doç

Mezahir Avşar'dı. Yaklaşık iki saat süren bu etkinlikten sonra gecenin ilerleyen saatlerinde yorgun ama çok Şey görmenin ve öğrenmenin keyfiyle otellerimize dönüyoruz.

Sempozyumun ikinci günü, panel ve sergi mekanı olan Tarihi Silahtar Mustafa Kemal Paşa Kervansarayı'nın önünde açılış töreniyle başlıyor. Meydanda başlayan resmi açılış ve temsili Mehter Marşından sonra Belediye Başkanı Selahattin Gürkan, beraberindeki protokol ile birlikte sempozyumun ve serginin açılışını yapıyor. Sempozyum katılımcıları ve konuklar en önemlisi de halkın yoğun ilgisi eşliğinde sergi pr dikkat geziliyor. Bu sergiyle 250 sanatçı ve 250 sanat eseri biraraya gelmiş oluyor. Bu da sergi mekanının, büyük bir sanat Őöleni haline gelmesini sağlıyor. Plastik sanatların ve geleneksel sanatların her alanından eserlerin yer aldđı bu kervansaray ortamı gerçekten görülmeye değerdi. Hem resim yerleşim planı hem de Őık ışıklandırmasıyla, bu kervansaray artık yolculara değil uluslararası bir etkinlikle sanatçılara konuk evi olmuş ve tüm sanatçıları bu çatı altında birleştirmişti. Bu güzel etkinliğin başını çeken Battalgazi Belediyenin çabalarını takdir etmemek mümkün değildi. Sanatı ve sanatçıları destekleyen bir Belediye'ye konuk olmaksı ayrı bir gzellikti. Çünkü belediyeler sayesinde plastik sanatlar ve kültür oluşumları halkla buluşma imkanı buluyor. Biz orada bulunurken sergiyi her yaştan halk, ilgiyle tekrar tekrar izlemiş oldu. Bu da Doğu Anadolu'nun sanatla buluşmasının sonucunda, sanata olan ilgisinin önemli bir göstergesiydi.

Serginin ardından güzel bir buluşma rneği daha yaşıyoruz. ğle yemeğini Hasan Basri Türbesi etrafındaki parkta, halkla birlikte yiyoruz. Yemekleri yöre halkı bin bir emekle imece usulünde yapmış. Yöresel ev yemeklerini bu Şekilde tatmak ayrı bir zevk verdi sempozyum katılımcılarına. Battalgazi Belediyesi'nin yemek eşliğinde, halkla sanatçıyı, tarihçiyi ve bilim adamını buluşturma projesini misavirperverlik geleneğinde yapması ayrı bir incelikti. Battalgazi Belediyesini diğer belediyelerden ayıran en büyük özelliği bu olsa gerek. Çünkü bu kadar sempozyum katılımcısını ağırlayıp kendi yöresel değerlerini ve folklorunu tanıtarak bunu yöre halkıyla birlikte paylaşarak yapması, hem kültürünü yaşatması adına hem de sanata ve bilim adamına verdiği değerini göstermektedir. Oradaki yemekte görünen tablo mükemmeldi. Organizasyonda herkesin canla başla çalışması ve imece usulüyle bunların yapılması halkın ve katılımcıların emeklerini paylaşmaları, Anadolu'nun yaşaması gereken ama çoğu zaman unutulanan kültürüne bir örnekti bence. Değerlerin erozyona uđradđı bu çağda bunları yaşamak bizleri çok mutlu etti. Yaşayan tarih olarak da bunu algılamak gerekir. Bunun için bu tabloda görünenleri sıralamamız yetecektir sanırım; paylaşım, dostluk, bolluk, bereket ve bunu yaşayan, yaşatan güzel insanlar... Uzun süredir kentli olarak yaşayanların özlediği bir ortamdı bence bu naif ortam. Bu güzel, ilginç yemeğin ardından tekrar Belediyedeki sergi ve panel mekanı olan Kervansarayına dönüyoruz, sanat eserlerinin arasında panelin birinci oturumu başlıyor. Panel, oturum başkanı Tarih Vakfından, tarihçi Orhan Silier'in konuşmasıyla açılıyor. Orhan Silier, özellikle bu sempozyumun özellikle büyük Őehirlerde değil de Malatya'da yapılmasının, bu kentin tarihi varlığının bilinmesi açısından çok önemli olduğunu vurguluyor.

Bu oturumda, Malatya'nın ulusal ve uluslararası alanda, tarihinin ve kültürünün tanıtımı ana tema olarak vurgulandı. Kültür Bakanlığı'ndan Mehmet Büyük ve Çekül Vakfı'ndan Bekir Sözen'in konuşmalarının ardından, Aslantepe'nin kazı başkanı Prof.Dr. Marcella Frangipane, bu kazının Malatya tarihinin açığa çıkması anlamında ne kadar önemli olduğunu ve kazıların halen devam ettiğini, yeni çok önemli buluntulara ulaştıklarını belirtti. Oturumun sonunda da fotoğraf sanatçısı İsa Çelik'in, Türkiye'nin değişik yörelerinden hazırladığı sinevizyon gösterisi izlendi. Fotoğraf sanatının bu görsel şölenini izlemek bizlere gerçekten hoş anlar yaşattı. Daha sonra tüm katılımcılarla, Aslantepe kazı alanına gitmek için Kervansaray'dan ayrıldık. Kazı merkezinde bizi kazı başkanı Marcella Frangipane karşıladı ve mekanı gezdirerek bize kazı hakkında bilgi verdi. Kazı alanında özellikle benim dikkatimi çeken kazı çalışmaları devam eden en eski saray buluntusu oldu. Bu saray kalıntılarının duvarlarında, kırmızı oksit toprak boyayla çizili olduğu tahmin edilen konulu resim çok ilginçti ve gerçekten görülmeye değerdi. Akşam yemeğinden sonra Kervansaray meydanındaki halk konseri için tekrar Battalgazi ilçesine geri döndük. Ve böylece açılış etkinliğinin ilk gecesi bu konserle sona ermiş oldu.

Ertesi gün panelin ikinci oturumunun konusu, "21. yy'da Türk Plastik Sanatları ve Uluslararası Alandaki Yeri" olarak belirlenmişti. Bu oturumda özellikle Ressam Prof. Hasan Pekmezci'nin söyledikleri dikkat çekiciydi. Yöneticilerin sanat konusundaki tavrının çok önemli olduğunu belirten Pekmezci, yazılı metninde de belirttiği gibi, sanat adına devletten bir şey beklemek yerine sivil toplum örgütleri ve belediyelerin, yerel yönetimlerin sanatı, toplumsal bilinç ve uluslararası iletişim olarak, gayet bilinçli ve iyi bir şekilde yaptığını vurguladı. Panellerde konuşan tüm katılımcıların da belirttiği gibi Battalgazi Belediyesinin sanat adına yaptığı bu güzel etkinlik takdire şayan bir şekilde ortaya konmuş oldu. Oturum başkanı Uluslararası Plastik Sanatçılar Derneği başkanı Mehmet Güteryüz ve diğer konuşmacı sanat adamları; Prof. Dr. Basri Erdem ve Yard. Doç. Hüseyin Elmas'ın ortak bir görüş olarak belirttikleri gibi, tarihi bir mekanda ve bu bölgede sanat sempozyumu ve sergisinin uluslararası bir katılımı yapılması çok önemli bir adım olarak görüldü ve bu etkinliğin halkla kaynaştırılmasının, takdir edilmesi gereken bir durum olduğu ifade edildi.

Öğle yemeği için, Malatya'nın ilk yerleşim yeri olarak bilinen Orduzu'da bulunan Bahçebaşı Restoranına gidiyoruz. Burası çok doğal bir yer. Ağaçlar ve çardaklar altında ortasında küçük su şadırvanları olan, çiçeklerle donanmış gayet şirin ve hoş bir mekan. Burada da yöresel yemekler sunuluyor bizlere. İlk defa burada yediğim "analı kızılı" adında bir yemeğin Malatya'ya has özel bir yapım olduğunu öğreniyorum. Ayrıca Malatya'nın elli çeşit değişik isimlerde köftesi olduğunu da öğreniyoruz. Masamızda bulunan Prof. Dr. Kaya Özsezgin hocayla buradaki öğle yemeğinde, sanat ve sergiler üzerine güzel bir konuşma fırsatı yakalıyoruz. Daha sonra Kervansaray'daki üçüncü oturum, "Yerel Yönetimlerin Sanata Bakışı" konulu ana başlık altında devam ediyor. Bu oturumun Başkanlığını yapan Prof. Dr.

Kaya  zsezgin konuşmasında, Kervansarayın özellikle işlevi üzerinde durması ilgi çekiciydi. Özsezgin özellikle, bu tarihi Kervansarayın artık yolcuları değil de, sanatçıları ağırlaması konusundaki önemini vurguladı. Ayrıca tarihi bir mekanda, halkla sanatı ve sanatçıyı buluşturmak için yapılan bu organizasyonun önemine de değindi. Oturum sonunda Doç Mezahir Avşar tarafından sergi söyleşisi ve program değerlendirilmesi yapılıyor ve sorular cevaplandırılıyor.

Sempozyumun son günü ise Malatya Tarihi ve Arkeolojisi Oturumu yapılıyor. Prof. Dr. Mesut Elibüyük' n oturum başkanlığı yaptığı panelde Malatya'nın coğrafi ve tarihi konumu değerlendirildi. Bu arada, Malatya'nın sekizbin yıllık bir geçmişi olduğunu öğreniyoruz. Hitit Uygarlığında "bal" anlamına gelen ve Melita kökünden türeyen Malatya kelimesi Roma Dönemi'nde "Melitene" Osmanlı Döneminde de "Malatya" şeklini alarak günümüze kadar ismini bu şekilde korumuş. Malatya'nın ilk yerleşim yerinin Battalgazi'nin şu andaki yerinde olduğunu, daha sonra halkın Aspuzu diye anılan bağlık yere g cerek günümüzdeki Malatya merkezini oluşturduğunu öğreniyoruz. şu andaki Malatya merkezi oluştuktan sonra da Battalgazi İlçesine, halkın "aşağı şehir " demesi, bu ilçenin önemini göstermektedir. Orhan Silier'in kent müzeciliğinin gerekliliğini ve önemini vurgulamasından sonra, Yard. Doç. Dr. Bekir Eskici'nin Malatya'nın tarihi eserleri, Yard. Doç. Dr. Eftal şükrü Batmaz'ın, Malatya'nın tarihi hakkında konuşmalarının ardından bu oturum da tamamlanıyor. Paneller sürerken aynı zamanda Kervansarayın önünde seramik, heykel, hat-tezhip, baskı-litografi, ebru, exlibris ve karikatür  alıştayları da devam etmekteydi.

Bizler sergi katılımcısı olarak elimizden geldiğince bu  alıştayları da takip etmeye çalıştık. Özellikle Ebru sanatçısı Hikmet Barutçugil'in  alıştay standı çok kalabalıktı, ebru yapmak istedik ama Hikmet ustanın ebru sanatını icra edişindeki mükemmelliği gördükten sonra onun çalışmasını izlemek daha çekici geldi.  alıştayların sempozyum süresince devam etmesi hem katılımcıların hem de halkın bu çalışmaları izleyip yapma sürecini de doğurdu. Yard. Doç. Mustafa K  k nder'in yönlendirdiği Baskı-Litografi'de farklı bir malzemeye çalışma yapma fırsatı buldum ve bu çalışmadan da herkes gibi ben de çok zevk aldım. Bu çalıştaylarda katılımcılardan çok halkın yer alması, sanatı görmeleri ve bunun içinde uygulayarak bulunmaları daha da önemli bir gelişimdi.  nk  onlar bu tür etkinlikleri ilk defa görme fırsatı yakalıyor ve merakla  alıştay standlarının önünde izlemeye çalışıyorlardı, bir süre sonra herkes  alıştırıcı, sanatçı hocalar eşliğinde bu farklı sanat örneklerini yapmaya girişti. Bunları gözlemek gerçekten çok zevkliydi ve bizleri bu çok mutlu etti.

 nemli bir etkinlik de, sempozyum başlamadan günler öncesinden Heykeltraş Mustafa Bulat tarafından Kervansaray Meydanı'nda yapımı başlanan anıt heykeldi. Bu heykel, sempozyum başladığında tamamlanmış haliyle Kervansarayın önünde bizleri bekliyordu. Sanatçı "Battalgazi'de Zaman" temalı bu heykelinde, kentin eski kültürüne bir gönderme yapmak istemiş. Heykelin ilginç bir özelliği vardı, oda güneşe göre saat göstermesiydi. Güneş işığına ve gölgeye göre saatin kaç olduğunu heykele bakarak anlayabiliyorsunuz. Böylece heykelin

arka kısmında bulunan güneş saatinin, modern bir biçimde sanatçı tarafından ele alınıp yorumlandığını görüyorsunuz. Heykelin ana formuna genel itibariyle bakıldığında, Selçuklu

kültüründe yer alan çift başlı kartalın soyutlanarak bu heykel üzerinde ifade edildiğini görüyorsunuz. Sanatçı, heykelinin alt kısmında merdiven biçimini de kullanmış, bu biçimler Anadolu'da kalelerde kullanıldığını için Anadolu yansımalarını, heykel üzerinde farklı biçimlerde algılayabiliyorsunuz. Heykel Sanatçısı Mustafa Bulat'ın panel konuşmasında da belirttiği gibi, bu heykelin yapımı sırasında halk, bu heykelin her yapım aşamasında sanatçının yanında olmuş, onu merakla izlemişler. Bu da gösteriyor ki, sanat eserlerini ne kadar hayatın içine sokarsanız ne kadar halkla i içe olursa o kadar sanat tanınır ve gelişir. Sanatçıya göre, halkın bu eserin yapım aşamalarını izlemeleri, yaratma sürecine tanıklık etmeleri, halkın bu heykeli korumalarını ve ona sahip çıkmalarını da sağlıyor.

Bu etkinlikler devam ederken on gün sürecek olan karma sanat sergisi de izleyiciler tarafından ilgiyle takip edildi. Hatta yle güzel anlar tesbit ettik ki, şaşırmamak elde değildi. Kervansaray içinde aynı anda hem panel konuşmaları devam ediyor, hem de aynı anda Malatya'dan ve Battalgazi'den gelen halk kesimi sessizce sergi mekanını geziyordu. Bu da buradaki halkın sanata ve farklı gelişimlere ne kadar saygılı ve açık olduğunun bir göstergesiydi. Bu ortamı yaratan ve tüm bu organizasyonu sağlayan başta Battalgazi Belediye Başkanı'nı ve çalışanlarını, Belediye ile birlikte çalışan proje organizasyon komitesini, proje yürütme kurulunu ve destek veren tüm kuruluşları aksaksız çalışmaları ve emekleri için tüm katılımcılar adına tebrik ediyoruz ve misafirperverlikleri için teşekkür ediyoruz. Toplumları, kültürleri birleştiren sanatın gücüne destek veren, Battalgazi Belediyesi ve Malatya Valiliği'nin ve İnönü niversitesinin daha nice güzel etkinliklere destek vermeleri dileğiyle... .

* Akdeniz Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Seramik Bölümü ğretim Görevlisi.

ARTVİN'DE BİR YÖRE FESTİVALİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Kenan Yaşar ve Ayşenur Kolivar

Bu yaz Artvin ili İmerhev yöresinde Artvindeki yerli Gürcü kültürü üzerine bir alan çalışması yaptık. Halk dansları ve halk müzikleri üzerine odaklanan bu çalışmada, köylerde yaptığımız görüşmelerin yanı sıra bir de yöresel festivale, Meydancık Satave Gevrek Festivali'ne katılma fırsatı bulduk. Bu yazıda katıldığımız festivale ilişkin görüşlerimizi sunmaya çalışacağız.

90'lı yıllardan itibaren Doğu Karadeniz'de yaz aylarında bir festival furyası yaşanmaktadır. Hiç kuşkusuz bu festivaller farklı karakter özelliklerine sahiptir. Bir yandan yüzyıllardır süren ve gerçekten “gelenek” haline gelmiş olan Vartevor, Marioba, Kadırğa gibi yayla festivalleri yeniden canlanmakta, diğer yandan valilikler ve belediyeler gibi resmi kurumların ve metropollerde kurulan yöre derneklerinin düzenlediği turistik nitelikli festivaller ve köylerde düzenlenen küçük çaplı festivaller artarak yaygınlaşmaktadır. Bu yaygınlaşmanın iç içe geçmiş iki temel nedeni, turistik anlayışın ve kültürel duyarlılığın gelişmesidir. Burada kültürel duyarlılıktan kastımız, yılın büyük bir bölümünde bölge dışında yaşayan yöre insanının, kendi kültürünü temsili biçimleriyle yaşama yönelimidir. Bir başka deyişle, Karadenizli yerli turistler için bu festivaller, kültürlerinin yeniden üretildiği mekanlar olarak görülmektedir. Turistik anlayıştan kastımız ise, yöre kültürünün dans, müzik, kostüm, yemek gibi bir tatilcilik anlayışı içerisinde tüketilebilecek eğlencelik öğelerinin ön plana çıkarılmasıdır.

Belirli istisnalar haricinde yukarıda belirtilen çerçevede şekillenen festivaller yöre kültürünün mevcut durumunu anlamak için dikkatle incelenmesi gereken önemli kültürel ortamlardır. Yöre kültürünün temsili biçimleri ağırlıklı olarak bu festivallerde icra edilir. Esas itibarıyla sözlü kültürler olan yöre kültürlerinin yeniden üretimi kültürün icra edilmesi üzerinden gerçekleştiğinden, bu festivaller yöre kültürlerinin gidişatı üzerinde doğal olarak büyük bir etkiye sahip olmaktadır. Bu yaz katıldığımız Meydancık Satave Gevrek Festivaline dair gözlemlerimiz bu genel kanıları doğrular niteliktedir. Satave Gevrek Festivali iki günlük bir festivaldir. Festival alanına genel olarak baktığımızda satış çadırları, konaklama çadırları ve sahneden oluşan üç odak göze çarpıyordu. Sahne, festival alanının mekansal ve idari merkezini oluşturuyordu. Dolayısıyla sahne, festivalin karakterini belirleyen esas odak olarak öne çıktı. Sahnedeki performanslara baktığımızda, festivalin açılışındaki protokol konuşmalarının ardından ağırlıklı olarak dans ve müzik gösterilerinin icra edildiğini gördük. Protokol konuşmaları, yöre kültürünün yaşatılması, yörenin turistik tanıtımının yapılması ve ideolojik açıdan ulusal birlik ve beraberliğin sağlanmasında festivalin rolüne vurgu yaptı. Dans ve müzik gösterilerinde sahneye çıkan sanatçıları, yöresel sanatçılar ve İstanbuldan gelen Karadenizli sanatçılar olarak ikiye ayırabiliriz. Bu iki grup arasında müzikal performans açısından çok büyük farklılıklar olmamasına rağmen, kendilerine gösterilen ilgi

açısından çok büyük bir farklılık olduğu açıktı. Bayar Şahin ve Yaşar (Kabaosmanoğlu) özelinde hemşerilik ve Gürcüce şarkı da söylemenin yanında, sahneye yöresel enstrümanlardan farklı enstrümanları da içeren bir orkestra ile çıkmaları kendilerine gösterilen ilginin artmasında etkili oldu. Aynı zamanda, bu sanatçıların söyleminde imal edilmiş bir “Karadenizlilik” vurgusu da vardı. Bu vurgu Mustafa Sırtlı ve Bizim Gönül gibi Artvinli olmayan Karadenizli sanatçıların performanslarında daha da belirgin hale geldi. Bu imal edilmiş Karadenizlilik söylemi üzerinde durmak istiyoruz. Karadenizde yaşayan farklı halkların kültürlerinde, coğrafya ve kültürel arka plandan kaynaklanan ortak kültürel temalar bulunduğu açık bir gerçektir. Örneğin Meydancık Festivalinin gerek Doğu Karadenizde yayın yapan bölgesel bir televizyon kanalında gerekse Gürcistanda yayın yapan bir televizyon kanalında yayınlanması, festivale Gürcistandan katılan dans grubunun icra ettiği dansların yöre danslarıyla hemen hemen aynı olması, bu kültürel paylaşımın somut bir kanıtıdır. Doğu Karadeniz kültürlerinin ortak temaları ulusal sınırlarla sınırlı değildir. Bu sadece Şavşat için değil, Doğu Karadeniz’deki tüm kültürler için geçerlidir. İmal edilen Karadeniz kültürü bu ortak temalardan çok, ulusal birliğe özel bir şekilde eklenme teması üzerine kuruludur. Bu nedenle, imal edilen Karadenizlilik söylemi gerçekte var olan ortak kültürel temaların çoğulculuğunun aksine tektipleştiricidir. Bu tektipleştirmenin normları, resmi ideolojinin 90’lı yıllardaki değişimine paralel olarak değişmiştir. 90’lı yıllara kadar, temelde kültürel farklılığın inkarı üzerine kurulu bu ideoloji, 90’lı yıllardan itibaren kültürel farklılığı kabul etmiş ancak egemen kültür dışındaki kültürleri ikinci sınıf bir konuma hapsetmiştir. Buna paralel olarak, 90’lı yıllar öncesinde doğrudan resmi kurumlar tarafından belirlenen normlar doğrultusundaki tektipleştirmenin yerini, kendisi resmi bir kurum olmamakla birlikte değişen resmi ideolojinin çerçevesini büyük ölçüde benimsemiş olan İstanbul müzik piyasasının belirlediği normlar doğrultusundaki tektipleştirme almıştır. Doğu Karadeniz müzik kültürleri özelinde bu değişim, Karadeniz kültürlerinin sunumuna şu şekilde yansımıştır: 90’lı yıllar öncesi Karadeniz müziği, yöresel müzik enstrümanlarının kullanılmadığı ya da geri planda tutulduğu; yörede kullanılmayan uydurma bir ağızın kullanıldığı; yöredeki farklı dillerin kullanılmadığı; yöreye özgü belirli müzikal formların gözardı edildiği; bu müziğin temel karakterini belirleyen pek çok unsurun yok sayıldığı ehlileştirilmiş bir biçimde sunulmuştur. 90’lı yıllar sonrası tektipleştirilmenin temel özelliği ise, yöresel enstrümanlara, yöresel dil ve ağızlara, bir takım yöresel formlara yer vermekle birlikte bunları resmi ideoloji tarafından kabul edilebilir ve ticari olarak pazarlanabilir hale getirmek amacıyla, yöresel tavırların ve karakteristiklerin törpülenmesidir. Sonuç olarak özgün karakterinden sıyrılmış, kolay tüketilebilir olmakla birlikte asli karakterlerini ve tavrını yitirmiş uydurma bir “Karadeniz müziği” imal edilmiştir. Bu durum, sahneye çıkan sanatçıların bilinçli kişisel tercihlerinden çok müzik piyasasının normları doğrultusunda hareket etmelerinin ürünüdür. İmal edilmiş Karadenizlilik, Meydancık Festivalinin sahnesini de kaplıyordu. Enstrüman ve vokal kullanımına baktığımızda, sahne alan sanatçıların çoğunun kemençe, tulum, akordiyon gibi yöresel enstrümanları kullandıklarını, ancak bunların akordundan çalınma şekline kadar

büyük bir özensizlik içinde olduğunu, yöresel enstrümanların diğer enstrümanlarla birlikte uyumlu bir şekilde kullanılmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılmamış olduğunu, İstanbul'dan gelen müzisyenlerle birlikte sahneye çıkan yöre müzisyenlerinin kendi performanslarını sergileyebilecek imkanlardan yoksun bırakılarak eşlikçi pozisyonuyla sınırlandırıldığını, repertuarın neredeyse tamamen popüler parçalardan oluşturulduğunu, koral müzik geleneğinin hakim olduğu bir yerde soliste dayalı bir vokal icrasının tercih edildiğini ve vokal performanslarının özensizliğini gördük. Sahnedeki performans, izleyenlere kültürlerinin bu olduğunu söylüyordu. İcraların egemen kültürün icralarıyla karşılaştırılamayacak kadar düşük düzeyde olması, özellikle genç izleyicilere yönelik olarak kendi kültürlerinin gerçekten gelişmemiş ve ikinci sınıf bir kültür olduğu mesajını taşımaktaydı. Festival sırasında ve sonrasında görüştüğümüz yaşlı kişiler kendi müziklerinin daha iyi icralarını gördükleri için sahnedeki performansların çoğunu gürültü olarak nitelemiş ve kendi müzikleri olarak görmediklerini söylemişlerdir.

Tüm bunlara rağmen Meydancık Festivalinin yöre kültürüne bir katkı sağlamadığı söylenemez. Bu festival sahnesinde sunulanlar protokol konuşmalarında iddia edildiği gibi kültürü yaşatmak ve gelecek kuşaklara aktarmak konusunda işlevini mevcut haliyle yerine getiremese de, bir bütün olarak festival aynı kültürü paylaşan insanlara bir araya gelme olanağı sunması açısından önemlidir.

Bizim görüşümüze göre mevcut kültürün yaşatılması ve aktarılması noktasında konaklama çadırları festival sahnesinden çok daha önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Bu çadırlar, festival alanının konaklama alanı olarak ayrılan bölgesinde toplanmıştı ve sadece geceleme amaçlı değildi. Çadırların önüne serilen kilimlerin, sunulan kültürel atmosfere bir alternatif yaratılan ve kendi kültürel performanslarını gerçekleştirdikleri bir odak haline geldiğini gözlemledik. Bu bölge kültürün sadece turistik-eğlencelik boyutunun değil aynı zamanda toplumsal boyutunun da yaşandığı bir mekan oluşturuyordu. Bu çadır önlerinde oluşturulan kültüre baktığımızda kültüre özgü olan iş bölümünün, yemek ve sofranın, toplu sohbet ve eğlence kültürünün, sözlü edebiyatın sergilendiğini gördük. Özellikle kuşaklar arası kültür aktarımı ve kültürün yeniden üretilmesi açısından konaklama çadırları, festival sahnesinden çok daha önemli bir işlevi yerine getirmektedir.

Festival alanının üçüncü odağı satış çadırları bölgesiydi. Pazar yerleri özellikle gündelik hayatın yapılarının ve maddi kültürün sergilendiği mekanlar olması itibarıyla ayrıntılı olarak incelenmesi gereken yerlerdir. Maalesef, Meydancık Satave Gevrek Festivalinde satış çadırları bölgesini ayrıntılı olarak inceleme fırsatını bulamadık. Satış çadırları bölgesinde yaptığımız kısa bir gezinti sonucu edindiğimiz ilk izlenim, bölgedeki herhangi bir sıradan pazar yerini aşan kendine özgü bir karaktere sahip olmadığıdır.

Özetleyecek olursak Meydancık Satave Gevrek festivalinde, festival sahnesi yöre kültürüne iddia ettiği katkıyı yapmak konusunda bizim görüşümüze göre yetersiz kalmış, ancak

konaklama çadırları çevresinde kurulan alternatif ortam kültürel açıdan daha üretken olmuştur. Festival sahnesi, daha çok emek ve kaynak tüketmesine rağmen bu derece yetersiz kalışı akla şu soruyu getirmektedir: Acaba bu yetersizlik günümüzdeki festivallerinin kaçınılmaz zorunluluğu mudur? Yoksa farklı bir festival organizasyonu mümkün müdür? Bu yetersizlik çoğunlukla maddi kaynakların yetersizliği ile açıklanır. Ancak bu festivallere aktarılan kaynaklar kültürel performansın yeterliliği doğrultusunda değil, daha çok siyasi ya da ticari rant sağlama perspektifiyle kullanılır. Bütçeleri birbirinden oldukça farklı festivallerin sahnelerinin aynı olması maddi kaynak miktarının bir yerden sonra çok da belirleyici olmadığını göstermektedir. Burada önemli olan festivalin organizasyon zihniyetidir. Bu zihniyet sanatçılara ve sahne performanslarına da yansımaktadır.

SÖYLEŞİ...

UZUNYOL PROJESİ: Şule Ateş ile Söyleő

İlke Gökdemir

...kimlik bir “yamalı bohça” değildir, gergin bir tuval üzerine çizilen bir desendir; tek bir aidiyete dokunulmaya görsün, sarsılan bütün bir kişilik olacaktır.
Amin Maalouf

Yaşadığımız şehirde yanı başımızdaki başka hayatlarla ne kadar ilgileniyoruz ya da ne kadar farkındayız? Şule Ateş fark ederek, buna çaba harcanması gerektiğini düşünerek yaşayanlardan. Bize Türkiyeli Romanları hiç bilmediğimiz bir yerden anlatan ve hatırlatan bir belgesel oyun olan Uzun Yol'un proje tasarımcısı ve yönetmeni. 2006'nın Haziran ayında

Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsü'nde sergilenen bu proje, Anadolu Kültür'n proje ortaklığı ile "İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi"ne ait. Hollanda Konsolosluğu, İngiliz Konsolosluğu ve Açık Toplum Enstitüsü tarafından desteklendi. Kuştepe'de yaşayan Roman generle yrtlen altı aylık çağdaş dans ve oyunculuk atölyelerinin sonucunda hazırlanarak sahnelendi.

Onunla bu söyleşiyi yapmaya giderken aklımda ocukluğum vardı. İzmit'te bir ingene mahallesinin yanı başında geçmiş ocukluğum. Çok başka sosyal sınıflardan gelip, aynı okullarda, aynı sınıflarda ve aynı sıralarda oturabilmede şimdikinden daha şanslı olmuş ben ve ingene arkadaşlarım. Bilinen bütün önyargıları hiç umursamadan oyunlarımızı oynadığımız ilkokul günlerimi hatırlatmıştı onun oyunu bana.

İlke Gökdemir: Oyunda roman generle çalıştın. Ne diyor, neler anlatıyor gençer?

şule Ateş: Gençer ingene olarak algılanmak istemiyorlar, bu kimliklerini unutturmak herhangileştirmek istiyorlar. Çünkü ingene olmak aşağılanan bir durum. Ekonomik durumları biraz daha iyi olanlar o kimliği genellikle silmekten yanalar, "bizim ne farkımız var biz de senin gibi yaşıyoruz" diyorlar. Roman denince sorun yok ama ingene denince onları alt bir sınıfa almış oluyorsun. Sorun ingene sözcüğünün çok kirletilmiş olmasında, farkında olmadan çoğumuz da hakaret olarak kullanıyoruz, Avrupa'da da böyle, aynı kirletilmişlikte ingene sözcüğü.

İ.G.: Haklısın. Pek çok etnik grubun da karşı karşıya olduğu bir durum bu.

ř.A.: Farklı olmak yetiyor buna maruz kalmak için. Bütün farklı kültürler için geçerli. Ama ingenelik en alt tabaka olarak algılanıyor. ingeneler hiçbir zaman sistem içinde bir yer edinmeye çalışmamışlar, g, ülke veya toprak sahibi olmak, bir devlet kurmak istememişler. Genetik denebilecek bir toplumsal durumları var bu konuda. Felsefi olarak bunu reddetmişler. Hint felsefesinin, Budizm'in etkisi belki. Yüzyıllar boyunca bunu taşımışlar, çok zmsemişler ve oyle yaşamışlar. Mala mülke, mülkiyete değer vermemişler ve bu yüzden sistem dışı kalıp hep aşağılanmışlar.

İ.G.: Aslında çok bilge bir topluluk bile denebilir onlar için bu dediklerinden yola çıkılarak.

ř.A.: Evet, aynen oyle. Bir yanımız biliyor ki, bu kapitalist sistemin uygarlık anlayışı bizi mutsuz ediyor. Hatta bir yanımız onlara özeniyor, ama yine de dışlıyoruz. Sistem dhili kimselerin cesaret edemediği bir yaşam tarzları var. ingenelerde inanılmaz bir gurur ve doğru noktada olduklarına dair bir bilinç var; bilir bir yanları var. Fakirler, dışlanıp aşağılanıyorlar ama yine de özde bir yerde biliyorlar ki her şey geçici...Bir bilgelik halindeler. Belki bu da rahatsız ediyor diğerlerini. "Neyine gveniyorsun", sorusunu getiriyor insanların aklına. Kaybedecek bir şeyleri yok ve kimseye eyvallah demiyorlar.

İ.G: Seninle konuşurken gerçekten ilkokul arkadaşlarımı hatırlıyorum. Kadir'i, Ali'yi, saçında kocaman gülüyle, birlikte folklor oynadığım Meryem'i.

Ş.A: Süslenmeye ve eğlenmeye bayılıyorlar hayatın tadını çıkarmayı biliyor onlar. Bir gün Kuştepe'ye bizim kızlara gittim, sokağa halılar serildi, çaylar demlendi; dışarıda bir hayat. Sokağı kullanıyorlar, doğayla iç içe olmaktan gelen bir gelenek. Kamusal alandalar. Elbette, Kuştepe'nin beton evlerindeler ama sokağı da aynı rahatlıkla kullanıyorlar.

İ.G: İlk yerleşim yerleri gerçekten Sulukule mi?

Ş.A: Göç yolunda elbette geçici yerleştikleri yerler vardır, ama yerleşik hayata geçtikleri yer Sulukule ve Balat civarı. Osmanlıyla birlikte bütün Anadolu'yu geçiyorlar ve İstanbul'un fethiyle birlikte oralara yerleşiyorlar. Osmanlının çoğu işini görüyorlar o dönem. Demircilikleriyle biliniyorlar, topları çingeneler dökermiş örneğin, Tophane'de çalışanların büyük bölümü onlarmış. Seyislik ve nalbantlık da yaptıkları işlerden. Gösteride bir röportajını kullandığım Kobra Murat, "Benim dedelerim Osmanlı paşalarıyla yaşadı" diye anlatıyor. Osmanlı paşalarının eğlencelerini, düğünlerini de onlar düzenlemiş o zamanlar. O döneme ait takunyaları, eski bakırdan işlemeli maşrapaları, ibrikleri var ve aile yadigarı olarak hala kasalarda saklıyorlar. Onlar çok farkındalar bütün bunların.

İ.G: Bu benim hiç bilmediğim bir şeydi. Eminim benim durumumda çok kişi vardır.

Ş.A: Osmanlıdan önce, Bizans döneminde de buradalarmış. O dönem ne kadar yerleşikler bilemiyorum ama Türklerden önce gelmişler Anadolu'ya. 1453 ilk yerleşmeleriye, düşün ne kadar uzun süredir yerleşikler. Binlerce İstanbullu ile kıyaslanınca ne kadar şehirliler aslında ve bunu dile de getiriyorlar. Anadolu'da elbette hala göçebe yaşayanlar var, ama buradakiler "Bu kadar göçebe algılanmaktan hoşlanmıyoruz, sizlerden daha kentliyiz" diyorlar.

Göç sırasında bir kısım Sulukule'de kalırken, bir kısım Balkanlar'a devam etmiş. Avrupa'da da uzun yıllar boyu göçebe yaşamışlar, oradan Amerika'ya gitmişler. Yerleşik hayata geçenleri olmuş olsa da göçebelik kültürü yüzyıllarca sürüp gitmiş. Özellikle vazgeçmemişler, bunu değiştirmek istememişler.

İ.G: Trakya'da Romanlarla anılan bir bölge. Bu tesadüfi bir durum da değil ayrıca. Bildiğim kadarıyla Osmanlı orada onlara bir sancak vermiş.

Ş.A: Karadeniz'in üst kıyılarından ilk göç akımları sırasında Balkanlar'a gidenler de var, tam ispat edilmiş değil henüz. Mısır'dan İspanya'ya geçip, Avrupa üzerinden Balkanlar'a gidenler de var. Ama Osmanlıdaki uygulama ilginç. Sınır kalelerine çingeneleri yerleştiriyorlarmış. Oralara koruyor ve bakımını yapıyormuş çingeneler. Mübadelede çingenelerin de bir kısmı

geri dönüyor Türkiye'ye. Şu anda Ege ve Trakya'daki çingenelerin çoğu Bulgaristan ya da Yunanistan göçmeniym der. Benim çalıştığım gençlerin neredeyse hepsi Selanikliydi.

İ.G: “Farklılıklarımızı koruyarak, kabullenerek yan yana durabilmenin doğru yöntemlerini geliştirmeliyiz” diyorsun. Projenin önemli çıkış noktalarından birisi hatta amacı senin için değil mi?

Ş.A: Roman kültürünü hem tanımak, hem de anlatmak istedim. Ben de çok bilmiyordum. Çingene dediğin çiçek satar, müzik yapar. Bir çoğumuz gibi bilgim bundan ibaretti. Aşağılamadım hiçbir zaman elbette. Birlikte yaşıyorsun ama tanımıyorsun, hiçbir şey bilmiyorsun. Amerikan kültürü hakkında bir yığın şey biliyoruz, ama yanı başımızdaki, hatta aynı mahallede yaşadığımız insanları tanımıyoruz. Ben tanımak gerektiğini düşünüyorum. Bu kültürü pek çok entelektüel diyebileceğimiz insan da tanımıyor. Yanı başımızdaki bu insanlara dair neredeyse hiçbir araştırma yok, toplasan 15 kitap çıkmıyor bile. Dikkat çekilmesi gereken bir konu var ortada, okullarda söz edilmeyen, üzerinde yeterince çalışma yürütülmemiş bir konu. Biz bu kültürü yok sayıyoruz.

İ.G: Yok sayamayacak kadar bir aradayız oysa.

Ş.A: Bu duyarsızlık, bu farkında olmama hali; üstüne üstlük bunu benimseme ve hiç üzerine gitmeme hali kötü. Hiç üzerine düşünülmemiş. Bu kadar bir şeyler yapabilecek insan ve araştırmacı var, yapılan iş yok. Son yıllarda yeni yeni bir takım çalışmalar başladı. O kadar büyük bir aşağılama var ki, biraz okuyup meslek sahibi olan Romanlar dönüp arkalarına bile bakmak istemiyorlar. Kimliklerini tamamen unutmak ve unutturmak istiyorlar. Bunu değiştirebilmenin tek yolu bu durumu ortaya çıkarmak ve fark edilmesini sağlamak.

İnsanları kimliklerinden utanacak ve bunu saklayacak hale getirmek ve buna duyarsızlaşmak üzücü. Çözüm yolu konuşmaktan geçiyor. Alevilik de benim çocukluğumda gizlenmesi gereken bir kültürel farklılıktı. Fakat Alevilik çok daha önce konuşulmaya başlandı ve bu sebeple iyiye doğru atılmış adımlar var. Romanlar üzerine konuşulmaya 2005'ten itibaren, Avrupa birliği sürecinin etkisiyle başlandı. Bu arada bu kültürler yok olup gidiyorlar. Gençlerin bazıları biz roman dansı bilmeyiz diyorlardı. Elbette biliyorlar ama çingeneliklerini yok saymak istiyorlar, reddediyorlar. Modern olmak istiyorlar ve roman kültürünü de modern yaşamın dışında algılıyorlar.

İ.G: Belki de çok haklılar kendilerince. Çok ciddi bir aşağılanma var senin de dediğin gibi, başka bir çıkış yolu bulamıyorlar kendilerine.

Ş.A: Bu sadece çingenelikle ilgili değil, bütün geleneksel kültürler için geçerli. Türkiye kültürleri açısından çok zengin bir ülke, ama bu kültürleri geleceğe aktaracak bir yol, kanal bulamıyoruz. Modernizasyon sürecinde gelenekten sıyrılıp, elbise gibi çıkarıp atıp, tamamen batılı bir birey olmak istiyoruz ve gelenekten kopuyoruz. Oysa bu özellikler çok değerli ve

bunlara sahip çıkmak için benim bildiğim en iyi yol sanat. Geleneksel kültürle ağdaş sanatı birleştirmek üzere yöntemler geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bir takım kültürel organizasyonlar yapmak istiyorum. Hem Anadolu'da hem İstanbul'da ağdaş sanatçılarla geleneksel kültürü bir araya getirerek bir arada bir Şeyler üretilmesine dair çabalarım var. Cumhuriyet'in hedeflediği modernleşme sürecinin gelenekle ilgili bir kopukluk yarattığı söyleniyor, oysa ki Atatürk köy enstitüleri ve halkevlerini kurup, modernizasyonla geleneği i içe götürmek için bir başlangıç yapmıştı. Bu yol tıkanmış; köy enstitüleri kapatılmış, halkevleri işlerliğini yitirmiş. Atatürk'ün modernizasyon sürecinin gerçek tasarımı engellenmiş. Yoksa köylerde kendi kültürünü benimseyerek batılı eğitimi almış insanlar bu bağı kurabileceklerdi. Ama bu mümkün olmamış, o yüzden de Őimdi bu kopukluğu yaşıyoruz. Bu bağın tekrar kurulması gerekiyor. Yoksa sahiden de bütün dünyada her Şey birbirinin aynısı olacak. Küreselleşme denen Őeyle üniforma gibi birbirimize benzeyeceğiz. Aynı sözcüklerle konuşuyoruz, hayallerimiz bile aynılaşıyor. Herkes plazma TV, ift kapılı araba ve kredili ev hayali kuruyor artık, değil mi?

Sohbetin sonunda ikimiz de herkesin en farklı halleriyle her türlü kimlikleriyle bundan utanmayacağı, kendini özgürce ifade edebileceği bir dünyanın bambaşka ve kesinlikle daha mutlu olacağında hem fikirdik.

Şule Ateş yönettiği Uzun Yol oyununu, Ocak ayı sonunda eski oyuncuların bir kısmı ve Shaman Dans Grubu'nun profesyonel dansılarıyla tekrar sahnelemeye hazırlanıyor.

Oyunda görüşmek üzere..

KİTAP YORUMLARI...

TARİHİN ESİNTİSİNDE BEYOĞLU: ŞİMDİDEN GEÇMİŞE MEKAN

Yorum: Şule Toktaş*

Pera'dan Beyoğlu'na

Onur İnal.

İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2006, 182 sayfa

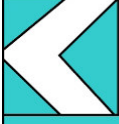
(Tnel, Nergis Sokak, Sistem apartmanı, No: 4 34430 Beyoğlu İstanbul'dan temin edilebilir)

"Zamanın akıŐı içerisinde her Şey deđiŐiyor." İŞte böyle başlıyor Onur İnal kitabına. Belki de bu sözün en yakıŐacađı kesim tarihçiler. Ve belki de yine tarihçiler diyecektir ki zamanın akıŐı içerisinde hiçbir Şey deđiŐmiyor. Yazarın da kitaptaki niyeti bu. Tarihin ve zamanın içinde deđiŐenlerin ve deđiŐmeyenlerin resmini çekmek ve bu resmi bir izlek olarak yazıya taŐımak. Bir nevi Őahitlik etmek. Őahit olunan ise İstanbul'un binbir çehresinden yalnızca bir tanesi: Beyoğlu.

Onur İnal çok hoş bir fikrin peŐine düŐmüŐ. Pera'da yola çıkarak tüm Beyoğlu'nu yaya olarak gezmiŐ. Gördüklerini, görünenlerin arkasındakileri bir bir not etmiş ve samimiyetle aktarmış. Mesafe olarak kısa olan fakat gerçekte yüzyıla tekabül eden bu yolculuğu bölümler halinde kitabında iŐlemiŐ.

Yazar, birinci bölümde Tnel'den Galatasaray'a kadar olan kısmı ele almış. Bu gzerghtaki mevlevihaneyi, apartmanları, hanları, kiliseleri, sokakları, pastaneleri tanınmıŐ ve tanıtmıŐ. İstanbul'un hızına ortak olmamızdan kaynaklı genellikle bir telaŐ içerisinde yürürken es geçtiğimiz ya da fark etsek bile güzel bir yermiŐ diyerek kısaca özetlediğimiz bütün bu mekanların sesine kulak veren İnal bu yerlerin hatıralarını naklediyor. Daha önceden nakledilenleri de harmanlayarak hem tarih hem de tarihçiliğin tarihini yapıyor Jak Deleonvari bir üslupla. Mekanları siyah beyaz resimleri ile süsleyerek anlatılanları görsellikle perçinliyor. Galatasaray'dan Tnel'e kadar olan tersi istikameti ikinci bölümde aktaran yazar binalara ruh veren kiŐilere, ailelere, göçmen kitlelere, ekalliyetlere ve onların kimi zaman trajik kimi zaman ise eğlenceli hikayelerine yer veriyor. Kitabın nc bölümünde ise Asmalımescit ve TepebaŐı civarı ele alınıyor ve İstanbul'un ŐehirleŐme serüvenine bir nebze olsun ışık tutuluyor. AŐŐap evlerin yerini zamanla beton yapılara bırakması tarihin deđiŐmeyenlerinden yangın ve deprem korkusu, yol açığı ŐehirleŐme görüntüsü ile, örnek teşkil ediyor.

Galatasaray'dan Taksim'e doğru yürümeye ve resim çekmeye dördüncü bölümde devam eden yazar görece kısa fakat tarihsel olarak uzun yolculuğunu Sıraselviler, Taksim Meydanı

ve Ayaspaşa'da tamamlıyor. Tarihin yükünü taşırken bir yandan da tarihi oluşturan bu mekanların sesini tatlı bir sohbet edasında bizlere duyuran yazar kimi zaman mekanların sitayiflerine, serzeniflerine de kulak veriyor. Böylelikle Trkeleştirmenin ve bina yıkımlarına da değinilmiş oluyor.

Onu İnal'ın kitabı okunmaya değer. Bununla birlikte asıl yapılması gerekenin İnal'ı yol arkadaşı olarak kabul edip bir elimizde kitap bir yanımızda sokaklar gezmek olduğunu düşünüyorum. Anlattıkları hafızamızda iken Beyoğlu'nda şöyle bir salınivermek hayatın nimetlerinden biri olsa gerek. Kitap, İstanbul'un özellikle de Beyoğlu'nun hikayelerle bezenmiş Gayri-Müslim geçmişini İnal'ın gördükleri ve aktardıkları ile solumak için sadece bir aracı.

* Yrd. Doç. Dr.

İşık Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler Bölümü

TÜRKİYE'DE MÜZİK SOSYOLOJİSİ

Yorum: Belma Kurtişoğlu *

Müzik Sosyolojisi: Sosyolojiden Müzik Kültürüne bir Bakış

Edip Günay

İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 2006, 264 sayfa

Müziğin toplumsal bir etkinlik olduğu Konfüçyus, Platon ve Aristo gibi düşünce dünyasının ilk yazarları tarafından fark edilmiştir. Müziğe bilimsel bir bakış açısı getirmek amacıyla yapılan çalışmalar 19. yüzyıl ortalarında “müzikoloji” adı altında toplanarak üç ana başlıkta incelenmeye başlanmıştır: tarihsel, sistematik ve daha sonra karşılaştırmalı çalışmalar - ileride etnomüzikoloji olarak anılacaktır. Bu dönemde müziğin toplumsal bir olgu olması kabul edilse de, bu açıdan yapılan araştırmalar yardımcı bir disiplin olarak görülmekteydi. İleriki yıllarda müzikoloji, “fiziksel, psikolojik, estetik ve kültürel bir olgu olarak müzik sanatını araştırma nesnesi kabul eden bir bilgi alanı” diye tanımlanmıştır. Daha sonraki yaklaşımlardan biri ise gelişmiş müzik çalışmalarının sadece müzik üzerine yoğunlaşmaması, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir ortamda bulunan müzisyenler üzerinde de durması gerektiğini savunmaktadır. Müzik artık bir ürün olarak değil; besteci, icracı ve tüketenleri kapsayan bir oluşum olarak ele alınmasıyla yeni yöntemlere gerek duyulmuştur. Bu yöntemler sosyal bilimlerden, özellikle antropoloji, etnoloji, dilbilim, sosyoloji, psikoloji ve daha sonraları politika, cinsiyet çalışmaları ve kültür kuramlarından uyarlanmıştır. 1960’lı yıllara gelindiğinde ise müzikologlar “müzikolojinin sosyolojik olarak adlandırılan malzemeyi kapsayacak şekilde araştırma alanını genişletmesi gerektiğini” önermişlerdir. Böylece müzikoloji, ele aldığı bazı konular ve kullandığı yöntemler nedeniyle sosyolojiye giderek yaklaşmış ve “müzik sosyolojisi” ortaya çıkmıştır.

Yabancı literatürde müzik sosyolojisinin amaçları, çalışma alanları, kuramsal temelleri ve yöntemlerini içeren birçok kitap ve makaleler bulmak mümkündür.¹

¹ Başlığında “müzik sosyolojisi” ifadesi geçen kitaplardan bazılarını örnek olarak sıralayabiliriz: Alphonse Silberman, *The Sociology of Music* (London, 1963), Paul Honigsheim, *Sociology of Music* (University of Missouri, 1970), Theodor W. Adorno, *Introduction to the Sociology of Music* (Seabury Press, 1976), Louis Wildman, *Studies in the Sociology of Music* (Institute for Quality in Human Life, 1981), Fabio B. Dasilva, *The Sociology of Music* (University of Notre Dame Press, 1984), Ivo Supicic, *Music in Society: A Guide to the Sociology of Music* (Pendragon Press, 1987), Peter Martin, *Sounds and Society: Themes in the Sociology of Music* (Manchester University Press, 1995), Tia DeNora, *After Adorno : Rethinking Music Sociology* (Cambridge University Press, 2003), Timothy J. Dowd (Ed.), *The Sociology of Music: Sounds, Songs, and Society: Topical Issues of American Behavioral Scientist* (Sage Publications, 2005). Bunların dışında başlığında doğrudan “müzik sosyolojisi” ifadesi geçmese de içerik olarak onu kapsayan yayınlar da bulunmaktadır. Bu yayınlarda yazarlar kendi toplumlarından yola çıkarak müziğin toplumsal çözümlemelerini yapmaya çalışmışlar ve dolayısıyla müzik sosyolojisinin çerçevesinde inceleme yapmışlardır.

Diğer taraftan Türkiye’de Ali Akay’ın *İstanbul’da Rock Hayatı: Sosyolojik bir Bakış* (İstanbul 1985), Ali Ergur’un *Portedeki Hayalet: Müziğin Sosyolojisi Üzerine Denemeler* (İstanbul 2001), “Toplumbilim Dergisi Müzik Özel Sayısı” (Sy. 9, İstanbul 1999) gibi sosyoloji yerli literatüründe müzik sosyolojisinin konu kapsamına girecek kitaplar, dergiler, makaleler bulunsa da, Edip Günay’ın, kitabın önsözünde, belirttiği gibi bütünüyle müzik sosyolojinin kuramsal temelleri hakkında bir kitap bulunmamaktadır. Müzik sosyolojinin çalışma alanına girdiğini düşünebileceğimiz birçok yayın, son yıllarda yabancı literatürde de olduğu gibi daha çok popüler müziği odak noktası olarak almış görünmektedir. Bunun dışında Ziya Gökalp’in *Türkçülüğün Esasları* (İstanbul 1968, çeşitli baskıları var) gibi amacı doğrudan müzik olmayan bazı eserler içinde de konuya ilişkin ipuçları bulmak mümkün olmaktadır.

Prof. Dr. Edip Günay’ın *Müzik Sosyolojisi: Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış* adlı kitabı Bağlam Yayıncılık Müzik Bilimleri dizisinin yedinci yayını olarak çıkmıştır. Bu kitap dört ana bölümden oluşmaktadır. Ayrıca Kaynakça, Kavram Dizini ve Ad Dizini bulunmakta ve okuyucuya kitabın kullanımında kolaylık sağlamaktadır. Müzik Bilimleri dizisindeki diğer kitaplarda bulunan yazarın kısa özgeçmişi bölümü bu kitapta bulunmamaktadır. Ayrıca İçindekiler bölümü, ana ve ara başlıkların dizilimindeki hatalar nedeniyle karışık görünmektedir.

Giriş bölümünde, müzik ve sosyoloji terimleri ayrı ayrı ele alınarak müzik sosyolojisinin bu iki alanla ilişkisi ortaya konulmaya, bilimler içerisindeki yeri konumlandırılmaya ve son olarak da müzik sosyolojisinin işgörürleri bilimsel araştırmalar çerçevesinde ele alınmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde, müzik sosyolojisinin çeşitli disiplinlerle olan ilişkisi örneklerle ele alınmıştır. Bunlar tarih, müzik coğrafyası, psikoloji ve ayrıca toplumsal kurumların araştırma alanları olan siyaset, hukuk, ekonomi, eğitim ve ek olarak toplumsal kurumların ortaya çıkardığı kültür ve kültürle bağıntılı olan müzikoloji, etnografya, etnoloji, antropoloji, halkbilim, sanat sosyolojisi, kültür sosyolojisi ile kurulmuş ilişkilendirmelerdir. Kitapta müzik sosyolojisinde kullanılabilecek araştırma yöntemlerine ilişkin bir bölüm yoktur. Bu kısım, bu anlamda yol gösterici bir bölüm olarak düşünülebilir. Müzik sosyolojisini, sosyolojinin özel bir alanı olarak tanımlayan yazar, hem sosyoloji hem de müzikoloji ile olan yakın ilişkisi nedeni ile bu alanı “bileşkebilim” olarak isimlendirmektedir.

Üçüncü bölüm, sıkça yanlış kullanılan “terim” ve “kavram” sözcüklerinin tanımlanmasıyla başlamaktadır. Daha sonra toplum ve toplumsalla ilişkili temel sosyolojik terimlerin (“toplum”, “kalabalık”, “cemaat”, “toplumsal grup”, “toplumsal kurum”, “toplumsal sistem”, “toplumsal norm”, “toplumsal statü”, “toplumsal rol”, “gelenekler ve görenekler”, “toplumsallaşma”, “toplumsal değişme”, “yabancılaşma”, “toplumsal tabakalaşma”, “toplumsal

etkileşim”, “toplumsal hareketlilik”) müzik sosyolojisi kapsamındaki kullanımları ele alınmıştır.

Dördüncü bölüm ise farklı yerlerde farklı zamanlarda yazar tarafından yayınlanmış ve Türkiye’de müzik sosyolojisi çalışmalarına örnek teşkil edebilecek makalelerin bir derlemesi olarak tasarlanmıştır. Bu makaleler “Kültürümüzün Önemli Bir Değişkeni: Halk Eğitimi”, “Meslek ve Müzik Sosyolojisi”, “İzmir Devlet Senfoni Orkestrası ile Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Arasındaki İlişkiler”, “Halk Müziğimiz Üzerine Görüşler”, “Müzik Eğitimcileri Yetiştirmek”, “Müzikolojide Ara İnsangücü Gereksinimi” olarak sıralanmıştır. Tüm bölümlerde yerel örnekler ve konular ele alındığından, müzik sosyolojinin çerçevesi de yerli okur açısından daha elle tutulur niteliğe kavuşmuştur. Edip Günay’ın bu eseri Türkiye’de müzik sosyolojisi alanındaki boşluğu dolduracaktır.

Günay, lisans derecesini Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü’nden doktora derecesini ise Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü’nden alması nedeniyle, müzik ve sosyal bilimler geleneğinden gelmektedir. Müzik sosyolojisi, sosyolojinin özel bir alanı olarak ele alındığında sosyolojinin temel kavramları ve sosyoloji kısa tarihinin ele alınması gereksiz olduğundan, yazarın müzik okullarında verdiği derslerde öğrencilerin ihtiyaçlarını görerek ve yaşadığı tecrübelerden yola çıkarak bu kitabı tasarlamış olduğu anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, bu kitap daha çok sosyoloji temeli olmayan okuyucular için bir kaynak olarak düşünülebilir. Bu nedenle müzik okullarında müzik sosyolojisi ve diğer ilgili derslerde temel ders kitabı olarak okutulması yararlı olacaktır. Sosyoloji alanından müziğe bakanlar için ise örneklendirmeler yol gösterici olabilir. Diğer taraftan, sosyoloji ve müzik alanının geniş olması ve bunların bir kitapta toplanmasının mümkün olmaması nedeniyle, müzik sosyolojisi konusunda güncel tartışmaları da içeren yeni kuramsal yayınların çoğalmasını da teşvik edecektir.

* İTÜ

Türk Musikisi Devlet Konservatuarı

YEZİDİLER ÜZERİNE BİR BİBLİYOGRAFYA

Yorum: Canan SEYFELİ*

Türkiye Yezidiler Bibliyografyası Yazılı Metinlerde Dini-Sosyal Bir Grubun Serüveni

Ahmet Taşğın

Aziz Andaç Yayınları, İstanbul, 2005, 218 sayfa

Türkiye toprakları üzerinde birliktelik içerisinde yaşayan farklı inançlardan birisi de Yezidiler'dir. Ülkemizde Urfa, Mardin ve sayıları az olmakla birlikte Diyarbakır şehirlerinde, Dünya'da ise Irak, Avrupa ve Amerika'da yaşayan Yezidiler'le ilgili günümüze kadar bir çok eser kaleme alınmıştır. Yezidiler'le ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalarını kendisine konu edinmiş son çalışmalardan biri de elimizde bulunan eserdir.

Öncelikle kitabın adı okuyucunun kafasında soru işareti bırakmaktadır. Eserin isminde "YEZİDİLER" şeklindeki üst başlık belirginlik kazanmıştır. Buradan eserin Yezidi halkıyla doğrudan ilgili olduğu ve tanıttığına dair bir izlenim uyanmaktadır fakat "Türkiye Yezidiler Bibliyografyası" alt başlığından eserin bibliyografik bir çalışma olduğu görülmektedir; ki kitabın ismini oluşturan diğer bir alt başlık ise "Yazılı Metinlerde Dini-Sosyal Bir Grubun Serüveni" dir. Burada eserin bir problematik etrafında kaleme alındığı fikri oluşmaktadır. Bu uzun isimlendirme ile Türkiye'de Yezidiler hakkında yapılmış çalışmaların bir değerlendirmesi yapılırken Yezidiler'in de tarihsel süreç içerisinde dışarıdan görünümünün dini-sosyal bir grup olarak ortaya konulduğu fikrini uyanmaktadır.

Eserin isminden yola çıkarak iki temel noktaya değinilebilir: birincisi eserin bibliyografik bir çalışma olmasıdır, ikinci nokta ise dini-sosyal bir grubun yazılı metinler üzerinden incelenmesidir.

Bibliyografik eserler oluşturulması kolay gibi gözükmesine karşın uzun süren bir uğraş ve dikkat gerektirmektedir, zira çalışma bir konu ile sınırlandırılabilceği gibi bibliyografik malzemeye de çerçeveselendirilebilir. Bu tercih çalışmanın boyutuyla ilgilidir. Bibliyografik çalışmalarda amaç sınırlandırılan alanın tamamına ulaşmak, konuyla ilgili literatürün tamamını okuyucuların veya araştırmacıların görmesini sağlamaktır, bu da uzun süren bir uğraş ve dikkat sürecini gerektirmektedir. Şüphesiz gözden kaçan ya da ulaşılamayan malzemeler olacaktır fakat bu durum konuyla ilgilenen araştırmacıların kaynaklara kolay ulaşmasını sağlarken aynı zamanda çalışmaların boyutunu göstermede de yardımcı olacaktır. Bilimsel araştırmalarda önemli bir nokta olan konu hakkında fikir edinme aşamasında bibliyografik çalışmalar büyük bir öneme sahiptir. Eser geçmişten günümüze Yezidiler ile ilgili Türkiye'de yapılmış tüm çalışmalarını hedeflemiştir.

Eser dini-sosyal bir grubun yazılı metinler üzerinden incelenmesini hedeflerken hem başka araştırmacılara hem de kendi sürecine yardımcı olmaktadır. Yazılı metinler üzerinden ortaya konan bu eserde Yezidilere genel bir bakışın hedeflendiği anlaşılmaktadır. Sonuç bölümünde yazarın: “Türkiye Yezidiler Bibliyografyası, dini-sosyal grupları konu alan yazılı metinlerin yaklaşım, içerik ve yöntemini ele almaktadır.” ifadesi bu düşüncemizi desteklemektedir.

Yezidiler’in Türkiye’de farklı dini-sosyal topluluklarla birlikte öteden beri yaşadığını düşünürsek geçmişten günümüze birlikte oldukları diğer toplulukların ya da bizzat kendilerinin Yezidiler’e nasıl baktıkları ve onları nasıl değerlendirdikleri, birlikte yaşamanın geleceği açısından büyük bir önem arz etmektedir. İnsanların birbirlerini nasıl anladıkları, tanıyıp tanımadıkları, ilişkilerin biçimlenmesi ve geleceğe yol açması bakımından değerlidir ki bu nedenle bu ilişkileri anlamaya ve ortaya koymaya yönelik çalışmaların önemi çok büyüktür. Eserin bu problematik noktalara ışık tutması ve yardımcı olması muhtemeldir.

Kitap iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım “Giriş” başlığı altında ele alınmıştır. İkinci kısım ise “Türkiye Yezidiler Bibliyografyası” başlığı altında ortaya konulmuştur.

Eserin “Giriş” kısmı, dört farklı bölüm ve ek olarak “Sonuç ve Değerlendirme” bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümünde dini-sosyal bir grup olarak tanıtılan Yezidiler bu çerçevede içerisinde ele alınmıştır. “Cemaat-Cemiyet ve Dini-Sosyal Gruplar” başlığını taşıyan giriş kısmının ilk bölümünde; ‘cemaat’ ve ‘cemiyet’ terimlerinin Osmanlı’dan günümüze kavramsal anlamları ve yeni anlam kazanımları üzerinde durularak Yezidiler’in yazılı metinler üzerinden nasıl değerlendirildiği ve bu çalışmalardaki yaklaşım biçimi ortaya konulmuştur.

“Dini-Sosyal Gruplar ve Alan Araştırmaları” başlığını taşıyan giriş kısmının ikinci bölümünde, dini-sosyal bir grup olarak Yezidiler’e bakışın değerlendirilmesinin yapılacağı metodolojik çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Bir topluluğu anlamak amaçlandığında en önemli araştırma yöntemlerinden birisi alan araştırmalarıdır. Yazar bu konuyla ilgili bir bölüm açarken alan araştırmalarından yararlandığını da ortaya koymuştur.

“Yezidiler ve Yezidilik” ismini taşıyan, giriş kısmının üçüncü bölümünde yazar kısaca Yezidiler’in inanç ve ibadetlerini, Yezidilerde sosyal tabakalaşmayı, Yezidi kurumlarını, Yezidiler’in yaşadıkları yerleri ve nüfuslarını ve Yezidi diasporasını, Türkiye, Irak ve Almanya’daki gözlemlerinden faydalanarak ortaya koymuştur. Teorik çerçeveyi oluşturmuş olduğu bu üç bölümden sonra “Türkiye’de Yazılı Metinlerde Yezidiler” başlığı altında Türkiye’de geçmişten günümüze Yezidiler’in anlaşılış biçimini değerlendirmiştir.

Ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilen ‘Giriş’ kısmının “Sonuç ve Değerlendirme” bölümünde Türkiye’de yapılan çalışmaların yöntem sorunlarına ışık tutulmuştur. Yezidilerle ilgili araştırmalarda da yine aynı şekilde merkez-çevre, sünni-gayrisünni ikileminde

geleneksel bir yaklaşımın modern dönemde de uygulanmaya devam edildiği, alan araştırmalarına yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu eserde ortaya konan, tartışmaya açılan metod sorununun Türkiye araştırmalarının genel sorunu olduğu gözlemlenmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın bir bibliyografik çalışmanın ötesinde bibliyografik malzemelerden hareketle metod ve yaklaşım problematiği üzerine bina edilmiş bir çalışma olduğu söylenebilir.

Kendi yaşam biçimleri ve algılayışlarıyla ayrı bir dünya oluşturan Yezidiler gibi dini-sosyal grupları oldukları gibi anlamının yolu, araştırmacının kendi inanç, anlayış ve yaşam biçiminden hareketle yapılan değerlendirmeleri saf dışı bırakmasından geçmektedir. Bu araştırmaların gerçeğe, yaşanana, olup bitene daha fazla yaklaşmayı ve geleceği bunlarla şekillendirmeyi sağlayacağı muhakkaktır. Bu nedenle ağızlarına almadıkları bir kelime ile "şeytana Tapanlar" şeklinde tanımlanan bu insanların yanlış anlaşılması problemi bir şeytan problemi değildir. Giriş kısmının sonunda yazar kendi çalışmasının "Kaynaklar"ına yer vermiştir.

Eserin ikinci kısmında "Türkiye Yezidiler Bibliyografyası" beş bölümde ortaya konmuştur. "Anonim alışmalar" bu bölümlerin ilkidir. Bu bölümde 34 adet anonim çalışma içerikleriyle beraber incelenmiş ve tanıtılmıştır.

İkinci bölüm "Makaleler" başlığı altında ortaya konmuştur. 111 makale tespit edilmiş ve künyeleriyle beraber içerikleri hakkında bilgi verilmiştir.

nc bölümde Türkiye'de Yezidiler'le ilgili yapılmış "Tezler"e yer verilmiştir. Lisans, yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşan bu bölümde 50 çalışma değerlendirilmiş ve içerikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde ise Yezidiler hakkında yapılmış müstakil eserler ve bilgi verilmiş genel çalışmalardan oluşan "Kitaplar"a yer verilmiştir. 70 kitabın Yezidiler ile ilgili bölümlerinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Son bölümde ise "eviriler" başlığı altında 37 ayrı esere yer verilmiştir. Bu bölümde konuyla ilgili müstakil kitaplar, ansiklopedi maddeleri, makaleler vb. hepsi beraber, aynı başlık altında değerlendirilmiş ve içerikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Bu kitapta 302 ayrı çalışmayı değerlendiren yazar, tüm çalışmaların içerikleri hakkında bilgi vererek araştırmacılara ışık tutmuştur.

* Ankara Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dinler Tarihi Bölümü Araştırma Görevlisi

E-posta: cseyfeli@yahoo.com

KÜÇÜK HAYATLARIN RENGİ

Yorum: A. Teyfur ERDOĞDU*

Fener'in çocukları

Osman Atilla Poshor

+1 DrC Yapım-Yayın, İstanbul, 2005. 268 sayfa

Zonguldak'tan İzmit'e İstanbul'dan Ankara'ya farklı illerde basketbol, futbol, tenis ve hentbol gibi çeşitli dallarda zengin bir spor kariyerine sahip olan Osman Atilla Poshor, 1940 yılında Zonguldak'ta doğmuş Makina Kimya Endüstrisi Kurumu (1966-68) ve Etibank Enerji ve TEK Genel Müdürlüğü'nde (1968-88) çalışmış ve 1988 yılında emekli olmuştur.

Yazar kitaba ilk bölüm olan *Zonguldak Tarihçesinden Belleğime Akanlar* kısmında (s. 1-18) Zonguldak'ın kuruluş yıllarını anlatarak başlamaktadır. Daha sonra sırasıyla Zonguldak'ın ve buradaki kömür işletmelerinin durumunu çeşitli dönemlere ayırarak aktarmaktadır. Bu dönemler sırasıyla, (1) Hazine-i Hassa Devri (1848-1865); (2) Bahriye İdaresi Devri (1865-1908); (3) Meşrutiyet Hükümetleri Devri (1908-1920); (4) Milli ve Cumhuriyet Hükümetleri Devri (1920 sonrası) diye nakledilmiştir. Daha sonra "Bölgenin Millileştirilmesi" ve son olarak "Fener Mahallesi'nin Tarihçesi" yer almaktadır. Yazar, kendisinin, ailesinin ve eş-dostlarının hayat hikayesini anlatırken arada yıllar boyunca meydana gelmiş siyasi, sosyal ve ekonomik olaylarla ilgili çok değerli bilgiler sunmaktadır. Örneğin yazarın hayatında çok önemli bir yer işgal eden Zonguldak'ın Fener Mahallesi'nin Fransızlar tarafından kurulmasının, I. Dünya Savaşı sonrasında bu bölgenin Fransızlar tarafından işgalini kolaylaştırdığını (işgal 1921'e kadar sürmüştür) ve 1940 yılına kadar Fransız ticari ve kültür varlıklarının orada devam ettirebildiğini satır aralarında aktarmaktadır (s. 15-18).

İkinci bölümde, yani *zlmez'den Fener'e* (s. 19-52) kısmında yazarın Fener mahallesine taşınması ve oradaki ilk yılları ele alınmaktadır. Bu bölüm altbaşlıklara ayrılmaktadır. Bunlar, "63te Geçen zlmez'li Günler ve Yetişkin Gözüyle Atilla'nın ocukluğu", "Fener Mahallesi ile Tanışma: Cennete Hoş Geldiniz", "Benimle Oynar mısınız?", "Bir Aile Masalı'dır.

nc bölümün başlığı *Yeni Ufuklar'dır*. Bu bölüm sayfa 53'den 112'ye kadar devam etmektedir. Bu bölümde genel olarak Demokrat Parti'nin iktidara geçmesi ile meydana gelen değişiklikler neticesinde Zonguldak'ta göze çarpan yenileşme kıpırtılarının halk arasında doğurduğu büyük umutlar ve yazarın ilk gençlik yılları ve maceraları anlatılmaktadır. Bu bölümün alt başlıkları; "1950 Seçimleri ve Yeni Ufuklar"; "Mehmet elikel Liseli Günler"; "Bir Takım Kuruluyor: Doğanspor"; "Biraz Şiir, Biraz Resim: İşte Bu, Benim..." şeklinde sıralanmıştır. Bu bölümde, 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti'nin ezici bir

üstünlükle seçimleri kazanmasının ardından kendi yöresindeki CHP'li kabul edilenlerin nasıl buldukları görevlerden alındıklarını, alınamamaları durumunda ise rütbelerinin nasıl tenzil edildiğini örneklerle gözler önüne sermektedir (s. 53-61). Sayfa 54'de yer alan bir başka önemli bilgi de 1950'li yıllarda yükselen Amerikan yanlısı politikaları açıklamakda bir unsur olarak kullanılabilir nitelikte. Yazar, çoğunluğu devlet tarafından mühendislik eğitimi için Almanya ve Fransa'ya gönderilmiş, ancak II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi üzerine Avrupa'yı terketmek zorunda kalarak eğitimlerini Amerika Birleşik Devletleri'nde tamamlamış olan genç Türk mühendislerin, 1965 yılına kadar Türkiye'de her çeşit yönetim kademesinde önemli görevler aldıklarını kaydetmektedir. Kendi eş-dost çevresinden de bu mühendisler arasından birçok kimse bulunmakta imiş.

Kitaba başlık da olan *Fener'in Çocukları* aynı zamanda dördüncü bölümün başlığıdır. Sayfa 112 ile 179 arasındaki bu bölümde yazarın Fener'deki çocukluk arkadaşlarının başından geçen maceralar, bu maceralar etrafında Fener'e hakim olan zaman ve Fener'in sahip olduğu mekanlar (*espace&temps*) ve arkadaşlarının büyüdüklerinde edindikleri mevkiler tek tek detaylara girilerek anlatılmaktadır. Altbaşlık olarak "Fener'in Süsü: Deniz Kulübü"; "Basketbol: 'Bu Oyunu Seviyorum'- 'I Love This Game'"; "Üç Silahşörler: Yönder Kardeşler"; "Ve Tanrı, Meyveyi Yarattı"; "Devre Arası"; ve "Fener'in Kızları" yer almaktadır.

Yeni bir bölüm olan *Umuda Yolculuk*, nispeten kısa bir bölümdür. Sayfa 211'e kadar gelmektedir. Bu bölümde yazarın spor aşkı ve spor faaliyetleri etrafında oluşan ilişkiler detaylandırılmaktadır. Bölümün alt başlıkları, "İbrahim Paşa Konağı"; "Fener'in Lüksü: Tenis Kulübü"; ve "Fener'in Çocukları İstanbul'da"dır.

Son bölüm *Fenerin Işığı Dünyayı Aydınlatıyor*, kitabın 212 ile 264 sayfaları arasında yer almaktadır. Bu bölümde yazar, kısaca üniversite yıllarını ve bu arada etrafındaki erkek ve kızlarla olan ilişkilerini ve askerlik hatıralarını anlatmaktadır. Alt başlıklar şunlardır: "İTÜ Teknik Okulu Yılları"; "İstanbul'la Zonguldak'ın Arası: İşte Bizim Osman'ın Macerası"; "Hayaller Gerçek Oluyor"; "Vatan Borcu, Namus Borcu"dur.

Yazarın özgeçmişi ele alındığında kitap, Poshor'un hayatından geçen muhtelif kişilerin ve tanık olduğu sayısız olayın bir panoramasıdır. Poshor, etrafından yüzlerce isim vererek dönemin her kademesinden insan hayatlarını oldukça ayrıntılı şekilde anlatıyor ve kültür araştırmaları için zengin sayılabilecek verilerle kitabını süslüyor. Kitabın bir diğer ilgi çeken yanı, unutulmaya yüz tutmuş bu küçük hayatların üzerine ışık tutarak onlara var olma ve iz bırakma savaşımında yeni bir şans daha tanımış olmasıdır. Bu kitap esas itibarıyla küçük hayatların ve küçük insanların, yazıldıklarında nasıl enteresan olduklarını göstermektedir.

Yazar, ilginç ve renkli bir kişiliğe sahiptir. Etrafının tarihini bilecek, çevresindekilerin özel hayatlarını araştırarak, bunları zaman ve mekanı kullanarak açıklamaya çalışacak ve

mahallesinin “meyve haritası”nı çıkaracak kadar bugün bile hiçbir gencin uğraşı sahası yapmayacağı meselelerle ilgilenmektedir.

Kitabın eleştirilecek yanı kanımızca, aralarında meşhur Cenk Koray’ın da bulunduğu bu kadar çok aile ve meslek ismi belirtilmesine rağmen eserin sonuna bir indeks eklenmemiş olmasındır.

Bu haliyle kitap, devlet memurlarının, mühendislerin, sporcuların yerel hayatlarıyla ilgilenen herkese, ama özellikle Cumhuriyet dönemi kültür çalışmaları yapacaklara hitap etmektedir. Okuyacakların zevk duyacaklarından emin olunabilir.

*Aix Marseille I Üniversitesi

YÖRÜK YAŞAMINDAN BİR KESİT

Yorum: Mustafa Aydın*

50 Yıl Önce Türkiye’de Yörüklerin Yayla Hayatı,

Ulla Johansen

Çeviren: Muallâ Poyraz, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2005, 167 sayfa

Kitap, genel olarak Yörükler ile ilgili birinci elden ve yerinde yapılan gözlemlere dayanmaktadır. Kitabın yazarı olan Ulla Johansen ile ilgili gerekli bilgilere kitabın arka dış kapağında yer verilmiştir. Kitap beş bölüm ve bibliyografyanın da dahil olduğu 167 sayfadan oluşmaktadır. I. Bölüm’de “Yörüklerle Buluşma” başlığı altında yazarın üniversite eğitimi esnasında dönemin önde gelen Türkolog ve Asya tarihi uzmanları olan Annamarie von Gabein, Omeljan Pritsak ve Bertold Spuler’den dersler aldığı, Türkçe’yi Türk Dili’ni konuşan halklara olan “derin sempatisi”nden (s. 19) ötürü çabuk öğrendiği ve Türk kültürü ile ilgili edindiği bilgilerin onu göçerlerin yaşantısı hakkında araştırma yapmaya sevk ettiği anlaşılmaktadır. 1953 yılında doktorasını tamamlayan Johansen, daha sonra Türk-Alman öğrenci değişim bursundan da yararlanarak 1956’da Ankara’da bir sömestr okuma ve etnolog olarak çalışma imkanı bulmuştur. Yazar, Ankara’da eğitim gördüğü dönem içerisinde bazı öğretim üyelerinin vasıtasıyla Yörükler’e erişmeye çalışmış ve nihayetinde Adana’nın Saimbeyli Beypınar yaylasında “yaylağa” çıkan bir Yörük aile ile anlaşma sağlamıştır. Aynı başlık altında, yazarın aileye katılması etraflı bir şekilde anlatılmış, yaylağa gidiş sebepleri ile ilgili olarak Akdeniz sahil şeridinin sıcak alanlarından (Nisan ayında) serin dağlara çıkış süreci işlenmiştir. Göç yapıldıktan sonra yaylak ve kışlaklardaki yerlerin değişimi, göçerlerin hastalık gibi etmenlerden uzak durmak ve daha önce çadır kurulan yerlerde tekrar çadır kurabilmesi için toprağın don yemesi gerektiği gibi konulara yer vermiştir (s.15). Yazar, göç esnasında yaşananları günlük kronoloji ile olmazsa da bir hayli detaylı aktarmış; yerleşik halk ile göçerler arasındaki ilişkilere değinmiştir. Göçün ekonomik ve sosyolojik boyutlarını ele alarak süt ve süt ürünlerini bollaştırdığını, dostlukları pekiştirdiğini de vurgulamıştır (s.16-21). Göçe başlamadan önce develerin süslenmesi hakkında bilgi veren yazar, “katarbaşılık” kavramının da üzerinde durmaktadır (s.21).

Bölümde “Çadır” kavramını alt başlık olarak ele alan yazar, bu kısımda çadırı, çadırın kurulup sökülmesi işlemini, içindeki düzeni, ve hayvanlara intizamlı bir şekilde yüklenmesini detaylandırarak en ince ayrıntısına kadar anlatmaktadır (s.31). Yazar çadırın kışın rüzgara karşı korunaklı, yazın ise serin ve esintili, sineklerin rahatsız edemeyecekleri yerlerde kurulmasına dikkat edildiğini belirtmektedir. Çadır dokuma tekniğinden, malzemesine kadar çadırın yapımından büyük bir titizlikle söz eden yazar, çadır içerisindeki

aile hiyerarşisinden ve kullanılmakta olan eşyalardan da detaylı bir biçimde bahis etmektedir (s.36-40).

Yazar II. Bölümde “Hayvancılık” başlığı adı altında sürüler; “yaylaya çıkışı ve tekrar Çukurova’ya inişi ve de ayrıca bu göç yolları üzerinde yarı yükseltilerde gerekli olan bahar yaylağını ve . . . yıllık süreci belirlemekle kalmazlardı. Her bir günün seyrini de belirleyen yine onlardı” (s.47) diyerek, koyun ve özellikle keçi sürülerinin yörüklerin hayatında oynadığı rolü çok açık bir biçimde ifade etmektedir. Johansen, zamanın akışını hayvanların otlatımı, sağımı, kuzu ve körpelerin emzirimi gibi hayvancılığın belirlediği bir yaşam biçiminde göstermektedir. Çobanlık mesleği ile ilgili detaylı bilgi verirken bunun yanısıra 200 baş hayvanın on kişilik bir ailenin geçimini sağlayabileceğini de vurgulamaktadır (s.50). Göçerlerin hayatında önemli rol oynayan deve ve atlarla ilgili bilgilere de yer veren yazar, göç ve göçün öğeleri ile ilgili her noktaya temas etmeye çalışmıştır (s. 75-76).

III. Bölümü oluşturan “İktisadi Durum” alt başlığında göçerlerin ekonomik durumlarıyla ilgili karşılaştırma yoluna giden yazar, dönemin işçi sınıfıyla göçerler kıyasladığında göçerlerin yoksulluk içinde olmadıklarını ifade etmiştir (s. 83). Johansen aynı bölüm içerisinde; yemek çeşitleri, sürülerin belli bir oranının satımıyla elde edilen gelirler ve hayvanlardan elde edilen diğer ürünler ile ilgili de geniş bilgi verilmektedir (s.83-94).

“Toplum Yaşamı”nı IV. Bölümde ele alan yazar, bu kısmı; “Çocuk ve Gençlik” ve “Aile ve Grubun Birlik ve Beraberliği” alt başlıklarına ayrılmıştır. Bu bölümde, evlenmeler, evlenen kızın gittiği aile içindeki konumu, doğum, çocuğun doğumdan hemen sonra tabi tutulduğu işlemler, sünnet, boşanma, eşin genç yaşta ölümü sonrası gelişmeler ve dini eğitim konularına yer vermiştir (s. 100-131).

Eserin V.Bölüm’ünde “Göçerlerde Sanat” kavramına yer verilmiştir. Bu bölümde, keçi ve koyun yününden yapılan dokumalar (s. 138-139), örme, dikme, nakış işleri, yünlerin boyanması veya gezgin boyacının gelip yünleri boyaması ve motiflerin uygulanmasına değinilmektedir (s.143).

Eserin Türk kültür hayatı içerisinde yer alan Yörükler ile ilgili hem araştırmacılar hem de konuya ilgi duyanlar için önemli bilgiler içerdiği yadsınmamalıdır. Verilen bilgilerin görsel malzemelerle de belgelenip süsleniyor olması eseri daha da ilgi çekici bir hale getirmektedir. Ancak Johansen’in eserinin Almanya’da ne zaman, hangi isim altında ve hangi yayın evi tarafından yayınlandığı gibi bilgilere yayının hiçbir yerinde tesadüf edilememektedir. Ulaşılabilir olan bu gibi bilgilerin kitapta yer almaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bu arada eserde sağlık konularına yer yer değinilmiş (s.15, 76-79) olmakla birlikte gerek insan gerekse hayvanlardaki hastalık ve bunların tedavilerine yer verilmemiştir. Bu konuya ayrıca daha derinlemesine inilmesi eseri daha bilgilendirici duruma getirebilir ve diğer konularla arasındaki anlam bütünlüğü daha net sağlanabilir.

Eser, bir yandan “Yrk hayatı”nın çok önemli bir kesitine ışık tutarken diğer yandan da yrk hayatı, adet, gelenek ve görenekleri ile ilgili bilgileri yazıya dökerek gelecek kuşaklara aktarmıştır. Bu tür çalışmaların hızla gelişen ve değişen toplumlar için ne derece önemli olduğunu aradan geçen kırk dokuz yıl açıkça göstermiştir.

*Öğretim yesi

İstanbul Üniversitesi

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

ETRÜSKLER, TARİH ÖNCESİNDE DE, BUGÜN DE TÜRKLERİ!

Yorum: Elif Hatun Kılıçbeyli*

Etrüskler (Tursakalar) Türk idiler

Adile Ayda

Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara, 1992, 390 sayfa

Etrüskleri incelemek ve onların tarih öncesi dönemde Türklükle olan ilgisini araştırmak için harekete geçen yazar Adile Ayda , 1971 yılında yayınlamış olduğu *Les Etrusques etaient-ils des Turcs?* adlı kitabını, 1985 yılında tekrar ele alıp genişleterek *Les Etrusques etaient des Turcs- Preuves* adıyla yayınlamıştı. 1992 yılında ise yazar, yine yeni belgeler ve bilgiler ekleyerek daha da somutlaştırdığı bu kitabı yayınlıyor: *Etrüskler Türk idiler*. Etrüsk medeniyetini, Etrüsklerin dinini, Etrüsklerin dilini, İtalya'nın Toskana bölgesinin tarihi dokusu ve yapısını konu alan son kitabın başlığı, yazarın netliğinin ve kararlılığının bir göstergesidir.

Kitap, önsöz, 2 bölüm ve sonsözden oluşmaktadır. Birinci bölüm “Din ile ilgili Deliller” başlığını taşımaktadır. Din ve din ile ilgili Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve Latince dillerinde yayınlanmış çalışmaları araştırırken tanıştığı farklı kavimler, yazarın ilk araştırma konusudur. Tanıştığı bu kavimlerin tarihsel, dinsel, dilsel ve etnik özelliklerini yeniden keşfeden yazar, Türk kavimlerini neredeyse her kavim ile karşılaştırır. *Kutadgubilig*'de yer verilen konuları, diğer kutsal kitaplarla karşılaştırarak bu kaynakların yakınlıklarını ve farklılıklarını ortaya koyar. Araştırmalarının sonucunda yazar, okura dinlerarası, dillerarası ve kavimler arası karşılaştırma fırsatı sunmaktadır. Yazarın kullandığı kaynaklar ise konuyla ilgili geniş bir bibliyografyayı kapsamaktadır. Türkçe ile beraber beş Avrupa dilinde yayınlanan geniş bir literatürü kapsayan kaynakça, yazarın konuyla ilgili en küçük detayları dahi kaçırmamama eğilimini ve titizliğini de belgelemektedir.

Etrüskler'in Türk olduğuna dair toplam 74 delil gösteren kitabın din bölümünde, Türk kavimleri ve dinleri hakkında geniş ve aydınlatıcı bilgiler verilmiştir. Bilindiği gibi, Eski Türkler'in dinine genellikle “Şamanizm” denir. Rus bilginleri Sibiry Türkleri olarak da bilinen Yakutlar'ın dinini incelemenden önce, Tunguzlar'ın dini üzerine çalışmalar yapmışlardır. Sihirbaz rahiplerine “şaman” adını veren Tunguzlar'ın, dinlerini Eski Türkler'den alıştı uzak bir geçmişe dayanmaktadır. “Şaman” kelimesi Eski Türkler'in dilinde kullanılmamıştır. Eski Türkler'deki rahiplere tıpkı Bugünkü Altay Türkleri'nde ve Yakutlar'da olduğu gibi “kam” denilmektedir.

Dinle ilgili bölümün ilk kısmında, Etrüskler’de, Latin Romalılar’da ve Şaman Türkleri’nde kainatın nasıl oluştuğuna dair yaklaşımlar irdelenmiştir. Bu bölümde, Şaman Türkleri ile Etrüskler’in açıklamalarındaki büyük benzerliklere dikkat çekilmektedir.

Bunu takip eden kısımda, Dünya’nın doğuşu hakkında karşılaştırmalar yapılmıştır. Verbitsky, Radloff ve Ögel in çalışmalarının açıklandığı bölümde, ‘yer’ ve ‘gök’ üzerine yaklaşımlara yer verilmiştir. Kül-tegin Anıtı’nın Kuzey cephesinde Bilge Kağan’ın söylediği ve yazıtlarda yer alan cümleler ile Roma Devleti’nin, Latin kentleri ile yaptığı “Latin Siteleri Birliği” antlaşması karşılaştırılmış ve ilgi çekici sonuçlara varılmıştır.

Din bölümünün üçüncü kısmında ise tanrılar açıklanmakta, çoktanrılılık (polytheisme) ve tektanrılılık (monotheisme) kavramlarına değinilmektedir. Oğuzlar’daki tanrı, tanrıçılık ve çoktanrılılık üzerine çarpıcı sonuçlara ulaşılmış, Araplar ve Yahudiler’in inançları ve tanrıları hakkında ise olabildiğince cesur karşılaştırmalar yapılmıştır. Yazar Tanrı konusunda karşılaştırmaları yaparken şu noktalara dikkat çekmiştir;

Tinia – Tin; Etrüsk ve Türk Baştanrıları arasındaki benzer noktaları 6 delil ile açıklamaktadır.

Uni-Ani; Baştanrıçalara ilişkin bilgiler karşılaştırılmıştır.

Mars; Etrüsklerin savaş tanrısının adı Mars idi ve bunu Romalılar Etrüsklerden almıştır. Eski Türkler için kutsal silah, hayvan kemiklerinden yapılan bir çeşit süngü idi. Ünlü Fransız tarihçi G. Dumezil de “Etrüsk kralının sarayı olan Regia’da bir sungu vardı ki, Eskiler bunu Mars sayarlardı” diye yazmıştır. Aynı zamanda bu bölümde Kurt Ana, Dişi Kurt, Kurt Ata konularında da önemli karşılaştırmalar yaparak kelimelerin ve olayların kökenine inmektedir.

Minerva; bir Etrüsk tanrıçasıdır. Yazar, bu konudaki karşılaştırmasında Altaylar’da veya Yakutlar’da bir tanrıça bulunmamasına rağmen, Etrüsklerde böyle bir Tanrıçanın bulunmasını Türk bilim ve sanat araştırmacılarına bırakabilecek bir konu olduğunu düşünmektedir.

Vesta–Kutsal Ateş; Ateş kültü bakımından Tursakalar hem en eski Türklere hem de bugünkü şamanist Türklere büyük ölçüde benzemektedirler. Bu yakın özellikler 7 delil ile ispat edilmeye çalışılmıştır.

Başka Tanrılar ve Ruhlar

Tages (bir peygamber)

Diğer kısımlarda ise din adamları, dini törenler, töreler, ölüm ve ölümler üzerine tartışmalara yer verilmiş ve ispatlanılmaya çalışılan konulara değinilmiştir. “Diğer benzerlikler” bölümü ile de hukuk, sanat ve yiyecekler alanındaki benzerlikler irdelenmiştir.

Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü tarafından yayınlanan bu eser, Türk Dünyası kaynaklarını başarılı bir şekilde irdelemesi ile ortaya konulan verileri ve delilleri sağlamlaştırmıştır. Türkçe'nin ait olduğu Ural-Altay dil grubunun özellikleri dil bilginlerimize göre şunlardır:

- Ses uyumu
- Cinsiyet yokluğu
- Artikel yokluğu
- Ad ve fiil çekiminin ekler yardımı ile yapılması
- Fiil şekillerinin zenginliği
- Hint-Avrupalı dillerdeki ön-ekler yerine son-ekler kullanılması
- Sıfatların adlardan önce gelmesi
- Sayılardan sonra çoğul kullanılmaması
- Kıyaslamalardan sonra ablatif halinin kullanılması
- Yardımcı fiil olarak 'olmak' anlamındaki 'imek' fiilinin kullanılması
- Olumsuz anlamı ifade eden özel fiillerin bulunması
- Bir soru ekinin bulunması
- "Bağ" vazifesi gören fiil şekillerinin bulunması

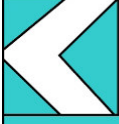
Dil konusunda da yine alt bölümlerle devam eden kitapta, alfabe kısmı verilerle desteklenmiş, Etrüsk alfabesi ile Orhun alfabesi arasındaki benzerlikler şu şekilde sıralanmıştır:

- Şekil benzerliği
- Hem şekil, hem ses benzerliği
- Şekil yakınlığı ve ses benzerliği
- Özel bir harf kullanımı

Dil bölümünde değinilen bir diğer konu ise fonetiktir. 11 farklı görüşle desteklenen bu konuda İtalya'nın Toskana bölgesinde yaşayan Etrüsklerin, konuşmaları ve bugünkü İtalyanların "Gorgia Toscana" (Toskana gırtlığı) olarak tanımlanan konuşmaları arasındaki yakın ilişki vurgulanmaktadır.

Etrüskler'in yazı ve imlası ile Göktürkler'in yazı ve imlası arasındaki benzerliklerin irdelendiği "Yazı" bölümünde şu noktalara değinilmiştir: Her iki yazı türü de, sağdan sola yazılmaktadır. Gerek Etrüskçede gerekse Göktürk yazılarında, yazı okunduğu zaman, yazılmamış sesli harfler de telaffuz edilmektedir.

Dil bölümünde dikkati çeken bir başka noktada "Sözler" kısmıdır. Alt başlık şeklinde ele alınan bölüm 40 farklı saptamayı içermektedir. Bu 40 saptama, 40 farklı kelimedir ve yazar

bu 40 kelimedenden 15'inin Latin diline geçtiğini belirtmektedir. Roma İmparatorluğu'nun resmi din dili olarak kabul edilen Etrüsk dilinden Latince'ye geçen 15 kelimedenden 10'unun dinsel kökenli olması ise yine ilgi çeken bir saptamadır.

Dil bölümünde bir alt başlık olarak ele alınan 'gramer' konusunda yazar; Etrüskler'in Türklüğe yakınlığını destekleyen 17 farklı noktayı ele almıştır. Etrüsk ve Türk gramerleri arasındaki benzerlikleri tüm açıklığıyla ve özel örnekleri ile ortaya koymaya çalışan yazar, bu örnekleri ile Etrüskçe'nin, Türkçe'nin eski hali olduğuna dair tezini kuvvetlendirmeye çalışmıştır.

Yazar Adile Ayda, çalışmasının sonuç bölümünü "Sonsöz" başlığı altında hazırlamıştır ve bu bölümde; Batılılar'ın, Etrüskler'in Eski Türkler (Proto-Türkler) olduklarına kanaat getirmeleri durumunda, Avrupa'daki Etrüskoloji kürsülerinin ömürlerinin çok uzun olamayacağı kaygısını dile getirmektedir.

Heyecanla ve hissederek hazırlanmış önemli bir kültür kaynağı olan bu kitap okurken de aynı heyecanı vermekte ve dikkat çekilen bilgiler ile kendisini hissettirmektedir. Kitabın yazarı Adile Ayda'ya bu özverili ve ısrarlı çalışmayı gerçekleştirmiş olduğu için teşekkürü bir borç bilirim.

* Öğretim Üyesi
Çukurova Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü

ELLİ YEDİ KARIYER ve TÜRK KADINI PROFİLİNE DAİR

Yorum: Özlem Erdoğdu-Erkarslan

Günümüz Kadınlardan Başarı ykleri

Gönül Bakay,

Remzi Kitabevi A.ř, İstanbul, Mart 2006, 486 Sayfa,

(Selvili Mescit Sokak 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul adresinden sağlanabilir.)

Gönül Bakay'ın bu kitabı önceki yıllarda yaptığı feminist edebiyat okumalarından farklı olarak elli yedi Türk kadınının kariyer öykülerini kendi sözcükleri ile aktardıkları yazıların derlenmesinden oluşuyor. Çalışmanın sunuş bölümünde Bakay bir biyografi yazmayı hedeflemeyip kadınların kendi anlatımlarını olduğu gibi aktarmayı tercih ettiğini belirtiyor. alışmasının amacını aktarırken "Türk kadınının tüm erdemleri ve çeşitliliği içinde yansıtan bir kitap neden olmasın" (s.13) düşüncesiyle yola çıktığını aktarıyor. Kariyer ykleri yer alan kadınlar politika, sanat, spor, bilim, yönetim ve girişimcilik gibi alanlarda ne ıkmiş olanlardan oluşuyor.

Yazar, kişilere ulaşırken çeşitli zorluklar ile karşılamış; yoğun olan veya yazı yazmayı tercih etmeyen kadınlar ile görüşme yapma yolunu seçmiştir. Ancak, sunuş bölümünde kitabın genelde kadınların kendilerine yazar tarafından gönderilen yazılı bir forma verdikleri yanıtlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu blmde yer alan diğer bir çarpıcı nokta da çalışmanın amacı ile ilgilidir. Yazar Avrupa Biriliği'ne giriş sürecinde toplumun her kesiminde bir kimlik sorgulanması yaşandığını vurgulayarak Bozkurt Güvenç'in Türk kimliği ile ilgili referanslarına yer verir. Türk kadın kimliğinin de vurgulanması gerektiğini düşündüğünü ifade eden Gönül Bakay, çalışmanın da bu amaca hizmet etmesini umduğunu belirtmektedir (s15).

Çalışmanın "21. Yüzyıl Başlarında Türk Kadını" başlıklı ikinci bölümü tarihsel olarak çok daha eskilere, neolitik döneme kadar uzanıp mevcut literatürün genel bir özetini oluşturmaktadır. "Eski Türk Devletlerinde Kadın" altbaşlığı altında toplanan bu konu Anadolu'da kadına erkek ile eşit ve başat roller verildiğini vurgular. Beylikler ve Selçuklu döneminde kadının statüsü ile sona eren bu bölümün ardından İslamiyette kadının ikincil roller almasının gerekçeleri üzerinde durulan "İslamiyet ve Kadın" altbaşlığı yer alır. "Osmanlı Döneminde Kadın" ve "Cumhuriyet Döneminde Kadın" altbaşlıkları bunu takip eder.

Hem bağlamsal hem tarihsel açıdan Cumhuriyet Dönemindeki kadın profiline en yakın

duran Osmanlı dönemi, diğer dönemlere oranla daha ayrıntılı ele alınmıştır. Bakay, Osmanlı dönemi kadınlarının dünyada nasıl tanındığını gezginlerin anlatılarına referanslar vererek tanımlarken, zenginlikleri açısından imrenilen, dertsiz, tasasız, biraz tembel ama zgr bir Osmanlı kadını imgesi koyar önümüze... Bakay'ın alıntıladığı bir kaç gezginin anılarında rtnmenin Osmanlı kadınına bir anlamda görünmezlik ve özgürlük sağladığı ima edilmektedir. Batı gözündeki bu imgeye karşılık yasal düzende erkeklere göre ikincil konumda olan Osmanlı kadınının Tanzimat ile başlayan toplumsal konumunu iyileştirme çabaları aktarılır. Osmanlı kadın hareketine ve bu dönemin simgesi olan kadın dergilerine kısaca değinildikten sonra Cumhuriyet Dönemi incelenir. Kemalist Devrimin Atatürk'ün ölümüne kadar geçen sürede kadın özgürleşmesine büyük katkılar sağlayan adımları anlatılır ve özellikle kadınlara tanınan seçme ve seçilme hakkının tüm dünyada öncül sayılabilecek niteliği vurgulanır. Kemalist Devrimin kadını özgürleştiren ideallerinin günümüz Türkiye'sine aynı parlaklıkla yansıtılmadığını istatistiksel veriler ile destekleyen Bakay, bunun gerekçelerini de tartışır. "21. yüzyıla Doğru Kadın" ve "Başarılı Kadın Profili" bu bölümün son iki altbaşlığıdır. Bu bölümlerde, Avrupa Topluluğu'na entegrasyon sürecinde Türkiye Cumhuriyeti'nin imza attığı uluslararası anlaşmalar ve deklarasyonlar ile kadın hakları açısından girdiği yükümlülüklerin daha olumlu bir gelecek ve eşitlikçi bir ortam sağlayacağına dair izlenim verilmektedir.

Yazar, başarılı kadın kavramına açıklık getiririrken doğuştan gelen belirli bir zeka düzeyi, kişilik yapısı ve yeteneklere sahip olunması gerektiğini, ancak kalıtsal özelliklerin yanı sıra aile içi eğitim, yeteneklerin farkında olma, kararlılık, özdisiplin, sosyallik gibi bir dizi özelliğin başarıyı etkilediğini vurgular. Gönül Bakay bu çalışması için "Elinizdeki kitap bilimsel bir çalışma olma iddiası taşımamaktadır. Ancak okuyucu, bu kitabın sayfaları arasında tanışacağı her kadın öyküsünde, yukarıda sayılan özelliklerin somut izleriyle karşılaşacaktır" (s.37) diyerek izlediği kişisel ve spontane yönteme dikkat çeker. Gerçekten de başarı kavramı olabildiğince geniş ele alınmış ve öyküleri aktarılan elli yedi kadının hangi kriterlere göre seçildiği ve kendilerine nasıl bir soru formu yollandığı kitapta belirtilmemiştir.

BİLDİRİ ÇAĞRILARI...

Yedinci Avrupa Sosyal Bilimler Tarihi Konferansı

27 Şubat - 1 Mart 2008

University of Lisbon, Portekiz,

Konferans 1 Nisan 2007 tarihine kadar herhangi bir tarihsel dönem ve konuda makale ve panel önerilerini bekliyor. Ayrıntılı bilgi için: <http://www.iisg.nl/esshc>

Türk Kültüründe Beden

04-05 Nisan 2007

İstanbul

Marmara Universitesi Turkiyat Arastırma ve Uygulama Merkezi tarafından düzenlenecek olan Turk Kulturunde Beden konulu uluslararası sempozyum bildiri zetleri bekliyor. Sempozyumun amacı kültürümüzde bedenın dogal görüntüsünü veya dogal seklini değistirmeye yönelik uygulamaları belgelemek, bu uygulamaların tarihini, islevsel, sosyal ve kurumsal cephesini incelemek, bu uygulamalarla ilgili tartısmaları ortaya cikartmaktır. Makyaj, sunnet, kisirlastırma, dovme, kulak deldirme, piercing turundeki uygulamalar dsunlebilir. Sempozyumun bir seksiyonu, hayvan bedenine mudahale olarak igdis konusuna ayrılacaktır. Sultanların kupe takması, günümüzde erkeklerin kupe takması, hadim etme, dilencilikte sakatlık, Osmanlinin kadın sunnetine tavrı, mumyalama, Hadim adıyla coğrafya isimleri, tarihte iskence, mafyanın verdiği mesajlar arasında bacadan kursunlama, psikolojik olarak bu konuların nicin ilgimizi cektigi, surmedanliklar, allık hangi malzemeden uretilir, dovme aletleri, bu uygulamaları ilgilendiren kelimelerin etimolojileri, bunun yanı sıra, bedenle ilgili kelimelerin etimolojileri, insan ve hayvan hakları gibi pek cok konu etrafında hazırlanacak bildiriler bu sempozyumun cercevesine uygun olacaktır. Konuya dil, tarih, kultur tarihi, sanat tarihi, sosyal tarih, tip tarihi, antropoloji, sosyoloji, psikoloji, hukuk, ilahiyat, edebiyat, coğrafya gibi bilim dallarının veri ve metodlarıyla yaklasabilirsiniz.

Bildiri zetleri 02 Subat 2007 tarihine kadar e-posta ile gönderilebilir: Prof. Dr. Emine Gursoy-Naskali ([eminenaskali at gmail.com](mailto:eminenaskali@gmail.com)) ve Dr. Aylin Koc ([kocayl at gmail.com](mailto:kocayl@gmail.com))

Uluslararası “Turizm” Bienali

30 Nisan-5 Mayıs 2007

anakkale

Turizmin sosyal ve kültürel boyutları ile ilgili bildiri ve poster zetleri tercihen aşağıdaki web sayfasından veya Bart Bonamie (bbonamie@gmail.com)’ye e-mail ile yollanabilir. Web sitesi:

<http://turizm.comu.edu.tr/conference/programme/cfp.php>

“Bellek ve Nostalji”

Ege Üniversitesi Uluslararası Kültürel alışmalar Sempozyumu

9-11 Mayıs 2007

İzmir

Sempozyum belli bir kültürde anlamlı mekanlar yaratabilmek için bellek ve nostaljinin nasıl kişisel ve toplumsal boyutlarda nasıl etkileşim ve işbirliği içinde bulunduğunu araştırmayı amaçlar. Bildiri zetleri kısa bir özgeçmiş ile birlikte 5 Ocak 2007 ye kadar css2007@mail.ege.edu.tr ve egeucss@gmail.com adreslerine e-mail olarak veya aşağıdaki adrese yazılı / faks olarak yollanabilir:

Atilla Silkü

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,

Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Bölümü,

35100-Bornova, İzmir, Turkey

Fax: +90 (232) 388 11 02

Konu başlıkları ile ilgili ayrıntılı bilgi sempozyum web sayfasında bulunabilir:

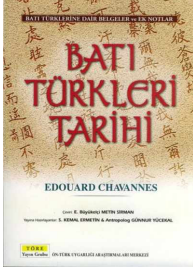
<http://css.ege.edu.tr>

Humanities and Social Sciences Net Online

Konferans, makale ağruları ve burslarla ilgili güncellenmiş bilgilere <http://www.h-net.org/announce/> web sayfasından ulaşılabilir.

YENİ YAYINLAR...

Batı Türkleri Tarihi

Edouard Chavannes

Çevirmen: Metin Sirman

Töre Yayınları, İstanbul: 2006, 573 Sayfa, 20 YTL

Kitabın yazarı Edouard Chavannes (1856-1918) hakkında Çin ve Orta Asya tarihi ile uğraşan bilim adamlarının oybirliği ile verdikleri bir hüküm vardır. İstisnasız bu tarihçiler, arkeologlar, antropologlar ve benzeri araştırmacılar E. Chavannes için her olayı ayrıntılarıyla en ince teferruatına kadar ve çeşitli kaynaklarda ileri sürülen farklı görüşlerin doğru bir sentezini yaparak inceleyen bir yazar olarak kabul etmektedirler.

1893 yılında arkeolog A. Heinekel'in başkanlığında Orhon Yazıtlarını incelemeye giden üç kişilik bir Fin heyetinin yayınladığı Fin Atlası adlı temel eserde adı geçen, yazarımızdan, verdiği bilgiler dolayısıyla, ele aldığı konularda bir rehber olduğundan söz edilmektedir.

Indiana Üniversitesi profesörlerinden Dennis Sinor'un yazdığı kitapta (İç Asya Tarihi, 1990, Cambridge Üniversitesi) E. Chavannes'in bu eseri için "erişilemez" tabiri kullanılmıştır.

Son zamanlarda ortaya çıkan bulgular ve bu konularda yazılan kitaplar Türk tarihinin milattan binlerce yıl öncesine dayandığını ve bunun bulunan olanca yazılarla ispat edildiğini göstermektedir. Batı yazarlarının bizim tarihimizi çok daha sonraları başlatmak istedikleri, hatta bazı yazarlarımızın da bu görüşü paylaştığı bilinen bir gerçektir. Ancak, son keşifler karşısında batılı yazarların bir duraklama geçirdikleri, en azından ortaya çıkan bulgulara karşı cephe alamadıkları görülmektedir. Kitapta, Batı Türk Kağanları sıra numaraları ile tespit edilmiştir. Türklerin, Batı ve Doğu olarak ikiye bölünmesinin, Çin kaynaklarına göre 581 yılında gerçekleştiği ve Büyük Yabgu diye adlandırılan babaları T'ou-ou'nun batıya ikinci oğlu İstemi Han'ı, doğuya ağabeyi Bumin Han'ı atadığı anlatılmakta ve gene aynı kaynaklara dayanarak, bu bölünmede Çinlilerin büyük rolü olduğu belirtilmektedir. İkiye bölünmeden sonra her iki devletin başındakiler Kağan unvanını alarak, devletlerinin tam olarak kurulduğunu göstermek istemişlerdir.

Edebiyat Yıllığı 2006

Ahmet Yıldız (Editör)
Kritik Kitaplar Yayınevi
Ankara, 2006, 1000 Sayfa

Ankara'da Kritik Kitaplar Yayınevi'nin Ahmet Yıldız'ın editörlüğünde yayınladığı Edebiyat Yıllığı 2006 kitabı tam bin sayfa. En son bu kapsamda bir edebiyat Yıllığı 1985 yılında yayınına son vermişti. Aziz Nesin'in on yıldır çıkardığı son Yıllıkta bu. O günden bu güne tam yirmi yıldır Yıllıksızdı Türk Edebiyatı.

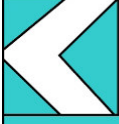
Türk Edebiyatı aslında çok güçlü ve sağlıklı bir edebiyat ve Yıllıksız kalmak ona yakışmıyor.

nl eleştirmen Doğan Hızlan bu kitap için, "Ahmet Yıldız'ın hazırladığı Edebiyat Yıllığı 2006, mutlaka kitaplığınızda bulunması gereken bir Yıllık. Bu Yıllık, bize bir yılın bütün panoramasını, insan, kitap, tartışma haritasını bütün ayrıntısıyla veriyor. Yıllık'ın beğendiğim yanı, belli bir doğrultuda ve anlayışta, güdümlü bir seçimin olmayışı. Karşıt fikirlerin de yer alması, okurun birbiriyle zıt, çelişen tezlerden kendi doğrusunu çıkarması için malzemeyi burada bulabilirsiniz" diyor.

Ahmet Yıldız, gün gün 2005 yılının edebiyat olaylarının dökümünü "Edebiyat Güncesi" alt başlığında toplanmış. "Edebiyat Tartışmaları" bölümü ise karşıt görüşleri de içeren küçük birer forum niteliğinde. Edebiyatımızın bir yıl boyunca ne yapıp ettiğinin tam bir çetelesini tutuyor bu kitap. Böylece kendimizi sorgulamayı amaçlıyor.

Neler yok ki eğer Yıllıkta yer almasalardı unutup bir kenara atmış olacağımız. "Adalet Ağaoğlu Tartışmaları", "Nihat Genç Tartışmaları", "Mevlana Moğol Casusu muydu?" tartışmaları, "Aydın zerine Tartışmalar", "Eğitim Tartışmaları", "TYS tartışmaları", "Yayıncılık Tartışmaları" onlarca başlıktan bazıları.

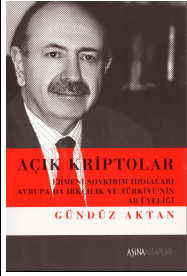
Yıllık ayrıca 2005 yılında öykü, roman, şiir gibi genel incelemelerin yanında, "2005 Yılında Kaybettiklerimiz", "Yaşdnmlerinde Edebiyatçılarımız" gibi ana başlıkları da kapsıyor.

Özellikle “Diğer Bazı lkelerde Edebiyatımız ve Edebiyat”, “niversitelerimiz 2005 Yılında Edebiyatımız İçin ne yaptı?” gibi başlıklar dikkati çekiyor.

Elbet bir rastlantı değil yılık çıkarmak. Ahmet Yıldız tam 14 yıldır Ankara’da aralıksız Edebiyat ve Eleştiri dergisini çıkartıyor, kitaplar yazıyor. Yıldız, yıllığa kimin alınıp alınmadığını değil, edebiyatımızın tartışılmasını istiyor. “Gzlerimize cam tozları atıyor yıllık. Yaptığımız içe, şöyle bir soluklanıp ayaklarımızın dibine bakalım diye” diyor. Çünkü harala grele yaşadığımız dünyanın en zor işi olan edebiyat uğraşı (yazmak, yayınlamak, yaymak) her yılbaşı bir kadeh şarapla masadan silinip sprlecek kadar basit değil.

Edebiyat yıllığı kitabı tarihsel yerine tam oturuyor. Üniversite çevrelerinden en marjinal edebiyat kesimine kadar herkesi kapsıyor. Gelecek kuşaklara, bin yıllar sonrasına bile uzaya cd yollamak gibi bir kalıt bırakılıyor. Bir ansiklopedi gibi her kitaplığa gerekli bir kitap Edebiyat Yıllığı 2006 kitabı.

Açık Kriptolar

Gündüz Aktan
AŐına Kitaplar Yayınevi
Ankara, Mayıs 2006

Holokost'tan sonra, dünyanın en uygar ülkelerinde nasıl olup da böylesine bir vahşetin ortaya çıktığı zihinleri meşgul etti. Soykırımın tekrar etmemesi için önlemler alınmaya çalışıldı. Avrupa Birliği (AB) sadece kıta içindeki savaşları değil, soykırımları da önlemeyi amaçlayan bir barış projesi olarak sunuldu. Buradan çıkan insan hakları, demokrasi ve çok kültürlülük kavramları küreselleşmeyle birlikte tüm dünyaya yayıldı.

Son yıllarda Batı'da Türklere ve Müslümanlara karşı yükselen ırkçı nefret, iki Dünya Savaşı arası dönemdeki antisemitizmi anımsatıyor. Türkiye'nin AB yeliği önünde en büyük engeli oluşturan ve din farkı arkasına gizlenen bu ırkçılığın kökenlerini anlamadan 'uygarlıklar çatışmasını' önlemek de mümkün olamaz. Gündüz Aktan "Açık Kriptolar"ın ilk bölümünde işte bu sorunsala odaklanıyor.

İkinci bölümde ise, soykırım, etnik temizlik, savaş suları ve insanlığa karşı suçlar gibi hukuki kavramların uluslararası ilişkileri etkileyen bir nitelik kazanmasının ışığında, "Ermeni Sorunu"nu irdeliyor. Bu sorun da, Avrupa Birliği'ne katılma sürecinde önemli bir mesele haline gelmenin ötesinde, Türkiye'nin imajının ve tarihi gerçeklerin kabul edilemez biçimde tahrip edildiğini gösteriyor. Gündüz Aktan, bu bölümde Ermeni sorununu tarihten çok, hukuk disiplini ve siyaset psikolojisi yöntemiyle ele alıyor.

"Açık Kriptolar" Avrupa'daki ırkçılık ve Ermeni sorunu konularında Gündüz Aktan'ın bugün kadar yazdıklarını ilk kez bir araya getiriyor. Okuyucuyu, uluslararası arenada gerçeklerin nasıl saptırılabilceğini ve bununla nasıl baş edebileceğimizi gösteren bir okumaya davet ediyor.

Hasret Rüzgarı

Hakan Aytekin

Süryanice eviri: Eliyo Dere - Ferit Altınsu

İngilizce eviri: şenay İdalı Karatekin

Fotoğraflar: Hakan Aytekin

İstanbul, Eylül 2006

Kitabın Tanıtım ve İletişim Sitesi: <http://www.hasretruzgari.org/>

“Söz uçar yazı kalır” misali, yaklaşık 25 yıl önce Midyat’ın Harapmişki (Dağıi) köyünden Hollanda’ya göç eden bir Süryani’nin, 1992 yılında TRT’deki “istekleriniz” programına gönderdiği mektupla başlayan ve hala devam eden bir serüvenin hikayesidir, bu kitapta anlatılan... p tenekesinde bulunan mektubun sahibi İsa Bakır’la, bir tesadüf eseri mektubu elde eden belgesel film yönetmeni Hakan Aytekin arasında karşılıklı mektuplaşma sürecinde yaşanan bu sıcak dostluk ilişkisi, okuyucuyu da yarattığı atmosfere ortak ediyor.

Kültürel çeşitliliğin toplumsal dokuya kattığı zenginliğin göz ardı edildiği günümüzde, ayrı etnik kimliklere mensup iki birey, “medeniyet atışması tezi”ne nispet edercesine, aralarında köprüler kuruyor. Bu serüvende diyalogun resmi söylemlerde değil, hayatın tam içinde; sevginin cep telefonlarının kalıplaşmış mesajlarında değil yürekte yaşanabildiğine tanık oluyoruz. Anadolu’nun zengin kültürlerinden ve yapı taşlarından biri olan Süryaniler’in “tekini kendin gibi sev” felsefesiyle önyargısız yaklaşımların açtığı kapılarda hep beraber soluklanıyoruz.

İletişimin unutulmaya yüz tutan ama en anlamlı yöntemi olan mektupla, doğduğu topraklardan uzaklarda Orhan Gencebay’ın “Hasret Rüzgarı” şarkısı ile teselli bulmaya alışan İsa Bakır’ın o dönemde yerine getirilemeyen isteğinin,  telli saz misali bu üç dilli (Süryanice, İngilizce, Türkçe) ve 55 adet fotoğrafla renklenen kitap aracılığıyla ses bulacağına ve toprağının kokusunu özleyen herkesin gönül telini titretircesine çalınmış olacağına inanıyoruz. (Arka kapak)

Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar 4 ayda bir çıkan elektronik bir dergi olarak Ekim 2006'dan itibaren yayın hayatına başladı.

Web sayfalarında belirtildiği üzere dergi Türkiye'de ve dünyada doğrudan kadınları ilgilendiren konuların yanı sıra, kadınların etkinlik gösterdiği veya etkilendiği tüm alanlarda kadın bakış açılarını yansıtmayı hedefliyor. Yayın politikası gereği kültürlerin ve kimliklerin çeşitliliğini gözeterek; anti-militarist ve demokratik bir çizgiyi benimseyen ***Feminist Yaklaşımlar***'ın feminist aktivizm ile feminist teorinin buluşabileceği bir zemin oluşturması hedeflenmektedir. Bu kaygılarla rtecek biçimde, format konusunda sınırlandırmaya gitmemek; tersine, kadınların farklı alanlardaki becerilerini dikkate alarak değişik ifade biçimlerinin (makale, söyleşi, yk, Şiir, karikatür, güncel değerlendirmeler, vb.) geliştirilmesini desteklemek önemli bir tercih olarak benimsenmektedir.

Abonelik, yayın klavuzu ve içerik ile ilgili ayrıntılı bilgiye <http://www.feministyaklasimlar.org/> sayfasından ulaşabilirsiniz.

GEÇTİĞİMİZ AYLAR...

Association for Cultural Studies'in iki yılda bir düzenlediği 6. Crossroads in Cultural Studies konferansı **19-23 Temmuz 2006** tarihleri arasında İstanbul Bilgi niversitesinde gerçekleşti. Konferans süresince küreselleşme ve kimlik, kresellenen dünya düzeninde Asya'da akademik çalışma yapmak, kültürel çalışmalar ve değişen niversiteler, kültürel çalışmalar ve tüketim karşıtlığı, İstanbul'un yenilenen görüntüsü, yaratıcılık ve kültür politikaları, gıda politikası ve feminizm ve milliyetçilik gibi çeşitlilik gösteren pekçok alanda bildiri sunuldu. Organizasyon ile ilgili bilgiyi ve konferans programını www.crossroads2006.org web sayfasında bulabilirsiniz.

BİA (Bağımsız İletişim Ağı)'nın düzenlediği Bağımsız Medya Forumu 4-5 Kasım tarihleri arasında Bilgi Üniversitesi Dolapdere Kampüsünde gerçekleşti. Forum "bir başka medya" için çaba gösteren eylemci, uzman, emekçi ve analistleri bir araya getirmek, bağımsız medya oluşturma yolunda girişilmiş örnekleri ve deneyimleri aktarmak ve Türkiye'deki bağımsız medya uygulamalarının nitelikçe gelişmesi ve nicelikçe artışına katkıda bulunmayı hedefledi. Forumda Nadire Mater, Hıfzı Topuz, Ömer Madra, Ertuğrul Kürkçü Tuğrul Eryılmaz, İpek alışlar ve Ragıp Duran'ın yanında alternatif medya konularındaki çalışmalarıyla alanın önemli isimlerinden kabul edilen John Downing, Amerika'da serbest gazeteci Lamis Andoni ve Kolombiya'dan kadın hakları aktivisti ve gazeteci Angela Castellanos gibi katılımcılar da yer aldılar. Forumda yaygın medyanın sınırları ve sorunları, "bir başka medya"nın gelişme olasılıkları, toplumsal cinsiyet ve bağımsız medya ve Türkiye'de yerel, bağımsız medya ve yurttaş gazeteciliği gibi konular tartışıldı.

Forum programını ve programda yer alan panel ve konuimacılarla ilgili ayrıntılı görüşleri <http://forum.bianet.org/index/index/index.php> web sayfasında bulabilirsiniz.

MESAJ PANOSU...

Yeni başlayanlar için Pierre Bourdieu
Film gösterimi ve Seminer
Cumartesi, 16 Aralık 2006
Karşı Sanat alışmaları

Karşı Sanat alışmaları'nın Kasım 2006 – Mayıs 2007 ayları arasında düzenlediği ve Türkiye'deki sosyal bilimcileri, Pierre Bourdieu'nn kllyatı ve yöntemleri etrafında bir araya getirmeyi amaçlayan atölyeler dizisinin birincisi 16 Aralık Cumartesi günü gerçekleşiyor. Bu ilk buluşmamızda öncelikle Pierre Bourdieu'nn çalışma alanları ve yaşamı hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenlere yönelik bir program hazırladık.

Program:

14.00 – 14.45

Derya Fırat: Pierre Bourdieu'nn "sosyolojik" yaşamı

Biyografik bir yaklaşım kuşkusuz Pierre Bourdieu söz konusu olduğunda iki kere anlamlı. Bireylerin *toplumsal güzergahı*, entelektüel ile entelektüel üretimi arasındaki basit paralelliklerin ötesinde, Pierre Bourdieu'nn geliştirdiği sosyolojik analiz de bir parçası. Öte yandan sosyoloğun eleştirel yaklaşımı, *nesnelleştiren özneyi nesnelleştirmek* gerektiğini vurguluyor. Tüm bunlar bize, Pierre Bourdieu'nn sosyolojisini konu alan bu seminerler dizisine, sosyoloğun biyografisiyle başlamanın yerinde bir çaba olduğunu gösteriyor.

14.45 – 16.00

Güney eğin & Emrah Göker: Pierre Bourdieu - Militan Bir Entelektüelin Portresi

Sunum Bourdieu'nn sosyolojiye ve sosyologlara toplumsal hayatta ne tür bir görev yüklediğini, onun kurduğu epistemolojik ereve dolayımında ele alacak ve Bourdieu'nn "zgrleştirici" sosyoloji aracılığıyla kendi hayatında bilimin kuramsal sınırlarına hapsolmeden geliştirdiği bilimsel teorilere paralel eylemlerin izini sürecektir.

16.15 – 18.45

Pierre Carles: Sosyoloji bir dövüş sporudur

2001, 154 dak. (belgesel)

Giriş niteliği taşıyan bu ilk etkinliği izleyen aylarda atölyeler dizisine, zel Bourdieu alanlarına eğilerek devam edeceğiz. Daha fazla bilgi ve kayıt için Petra Holzer ile bağlantıya geçebilirsiniz: petra@karsi.com

Karşı Sanat alışmaları

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı no 258, K 2

Beyoğlu – İstanbul Tel: 0212-2451508, www.karsi.com

KÜNYE

bülten, Kültür Araştırmaları Derneği tarafından, sanal ortamda ve ücretsiz olarak iki ayda bir yayımlanır.

ISSN 1302-924X,  Temmuz-Aralık 2006, Sayı 26

Kültür Araştırmaları Derneği,

İnebolu Sok. No:13/4 Set st -Kabataş/ İstanbul

Tel/Faks (212) 292 22 29

<http://www.kulturad.org>

KAD adına sahibi

Gönül Pultar

gpultar@kulturad.org

İdari İşler Koordinatörü

şule Tarakçioğlu

suletar@kulturad.org

Editör

Nazan Haydari

nazanhaydari@yahoo.com veya nazanhaydari@maltepe.edu.tr

Söyleşi

İlke Gökdemir

Ilkegokdemir@yahoo.com

Çeviri ve Haberler

Derya Ağış

deryaagis@e-kolay.net

Kitap Yorumları

G lbin Kıranoğlu

gulbin678@yahoo.com

Kültür Araştırmaları Derneği, disiplinlerarası bilimsel bir yaklaşımla, tarihsel ve karşılaştırmalı kültürel araştırmalar yaparak kuram ve yöntemler geliştirmek, uygulamaya yönelik çalışmalar üstlenmek ve desteklemek amacıyla 1999 yılında oluşan Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu'nun devamı olarak 2005'te kurulmuştur.

Derneğin etkinlikleri konusunda bilgi almak ya da temasa geçmek için

<http://www.kulturad.org> adresine,

bülten in daha önceki sayılarına ulaşmak için

http://www.kulturad.org/id_43 adresine başvurulabilir.